

RMK LÄÄNEMAA METSKONNA
METSÄ MAJANDAMISE KAVA
AASTANI 2021



Metsaülema pöördumine	3
1. Metsa majandamine aastatel 2001–2011	5
1.1. Maakasutus	6
1.2. Metsavarud	7
1.3. Raied	15
1.4. Metsakasvatus	17
1.5. Looduskaitse	20
1.6. Metsaparandus	22
1.7. Puhkevõimalused	24
1.8. Kultuurimälestised ja pärandkultuur	27
1.9. Jahindus	29
2. Metsa majandamist mõjutavad planeeringud ja taristu	31
3. Metsa majandamine aastani 2021	35
3.1. Maakasutus	36
3.2. Metsakasvatus	37
3.3. Looduskaitse	42
3.4. Metsaparandus	44
3.5. Puhkevõimalused	46
3.6. Jahindus	48
3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused	49
3.8. Aastane puidukasutuse maht	57
3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele	58
3.10. Metsamajanduslik tööhõive	59

**RMK LÄÄNEMAA METSKONNA
METSÄ MAJANDAMISE KAVA
AASTANI 2021**





foto: KAUPPO KIKKAS

VAADE HOOLDATAVATELE KASARI JÕE LUHTADELE, MATSALU RAHVUSPARK.

foto: KAUPPO KIKKAS



Tanel Ehrpais, metsaülem

RMK on metsaseaduse alusel tegutsev riigitulundusasutus, mille metsaseadusest tulenevad ülesanded on järgmised: riigimetsa korraldamine, majandamine ja kasutusse andmine; kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjalide müük; riigimetsa avaliku ülesande täitmine ja loodusväärtuste kaitse.

RMK eesmärgiks on riigimetsade kestlik majandamine, et ka tulevased põlvkonnad saaksid metsast saadavaid hüvesid kasutada vähemalt samal määral, kui seda teeme meie. Metsade majandamise kõrval on üldsuse jaoks oluline riigimetsa avatus kõigile, kellel soov metsas jalutada-matkata ja seeni-marju korjata või ka selleks ettevalmistatud kohas telkida ning metsapuhkust nautida.

Käesolev kava annab ülevaate RMK Läänemaa metskonna hallatavatest metsavarudest ja möödunud kümnendi tegevusest ning määratleb metskonna tasandil olulisemad tegevussuunad nii maakasutuses kui ka metsamajanduses järgmiseks 10 aastaks. Kavast on näha, milliseks kujuneb riigimetsade vanuseline struktuur järjepideval majandamisel, samuti see, kuidas ja millises mahus kavandatakse metsade uuendamist, hooldamist, metsa-parandust ja looduskaitsetöid.

Riigimets on oluline tööandja ja puidukasutus ning metsamajandus omavad tähtsat rolli maaelu arengus. Looduskaitsetöid piirangute kehtestamine peab arvestama ökoloogiliste väärtuste kõrval ka majanduslikke ja sotsiaalseid mõjusid.



foto: KAUPPO KIKKAS

LÄELATU PUISNIIT, PUHTU-LÄELATU LOODUSKAITSEALA.

METSA MAJANDAMINE AASTATEL 2001–2011

1.1.	Maakasutus	6
1.2.	Metsavarud	7
1.3.	Raied	15
1.4.	Metsakasvatus	17
1.5.	Looduskaitse	20
1.6.	Metsaparandus	22
1.7.	Puhkevõimalused	24
1.8.	Kultuurimälestised ja pärandkultuur	27
1.9.	Jahindus	29

foto: KALUPO KIKKAS



PÖHJA-LÄÄNEMAALE OMANE PALUMÄNNIK, HÖBRINGI, PIIRISALU METSANDIK.

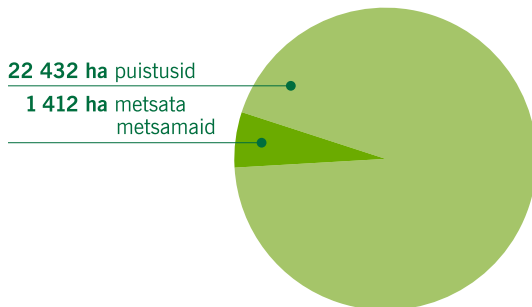
1. METSA MAJANDAMINE AASTATEL 2001–2011

1.1. Maakasutus

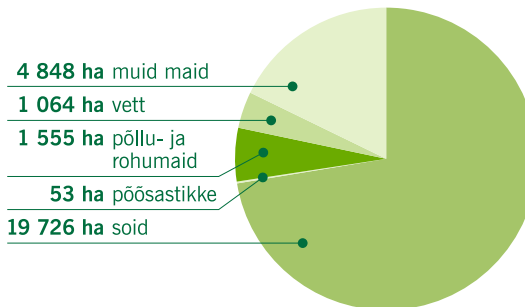
Läänemaa metskonna hallatavate maade üldpindala on 74 954 hektarit, see koosneb 1399 katastriüksusest. Läänemaa metskonna maad hõlmavad riigimaad Haapsalu linnas, Hanila, Kullamaa, Lihula, Martna, Noarootsi, Nõva, Oru, Ridala, Risti, Taebla ja Vormsi vallas.

Läänemaa metskonna metsakorralduslikult inventeeritud maade üldpindala on 50 391 hektarit ja metsamaa moodustab sellest 47%. Metsa kaardistamise ja kirjeldamise üksuseks on terviklik metsaosa ehk metsaeraldis, mis on oma takseertunnuste poolest sarnaste metsamajandusvõtete rakendamiseks kogu ulatuses piisavalt ühetaoline. Eraldised moodustavad metsakvartali. Metskonnas on kokku 817 metsakvartaliit. Metsamaa (23 844 ha) kõlvikuline jagunemine on toodud joonisel 1. Mittemetsamaade (27 246 ha) kõlvikuline jagunemine on toodud joonisel 2.

Joonis 1. Metsamaa kõlvikuline jagunemine (ha)



Joonis 2. Mittemetsamaa kõlvikuline jagunemine (ha)



Läänemaa metskonna metsakvartalid on jagatud metsandikeks järgmiselt: Piirsalu (26 704 ha) metsandik ja Kullamaa (23 687 ha) metsandik.

Läänemaa metskonna hallataval riigimaal kehtib seisuga 31.03.2012 järgmises mahus pikaajalisi maakasutuslepinguid: maarendilepingud sportimiseks ja puhkamiseks 2, mitmesuguste tehnorajatiste isikliku kasutusõiguse lepinguid 6, maarendilepinguid poollooduslike koosluste hooldamiseks 203, põllumajanduslikuks kasutamiseks 15, pilliroo varumiseks 23 ja muudeks tegevusteks 2 lepingut.

Metskonna territooriumil asuvad Taebla vallas Palivere terviserajad ja Ridala valla ja Haapsalu linna territooriumil Paralepa terviserajad. Kahe terviseraja kogupikkus riigimaal on ligikaudu 20 kilomeetrit.

1.2. Metsavarud

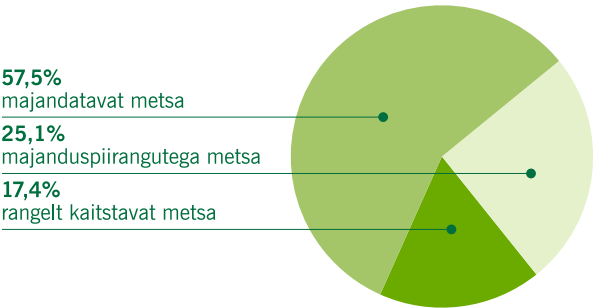
Läänemaa metstkonna metsavarusid iseloomustab tabel 1, kus on ära toodud peamised metsa olemit iseloomustavad näitajad majandamiskategooriate lõikes. Metsamaa keskmised näitajad on arvutatud kogu metsamaa pindala kohta, mis hõlmavad ka lagedaid alasid. Vaatamata sellele on keskmine hektaritagavara väikseim rangelt kaitstavates metsades ja suurim majandatavates metsades, kuna range kaitsega metsad paiknevad Läänemaa metstkonnas valdavalt suurtel sooladel. Metsa kasvu intensiivsust iseloomustavaks näitajaks on kõrgusindeks, mis viitab metsa oodatavale kõrgusele 100 aasta vanuselt. Kõrgusindeks on suurim majandatavates metsades, kus ka metsade juurdekasvunäitajad on suurimad. Tabelis on eraldi välja toodud ka puistute tagavara ja juurdekasvu näitajad, mis on arvutatud ilma lagedate aladeta.

Tabel 1. Läänemaa metstkonna metsavarud

Metsavarusid iseloomustav näitaja	Metsakond kokku	Sealhulgas		
		Rangelt kaitstavad metsad	Majandus-piirangutega metsad	Majandatavad metsad
Metsamaa pindala (ha)	23 844	4 160	5 996	13 688
Metsamaa tagavara (tm)	3 592 000	520 000	899 000	2 173 000
Metsamaa keskmine tagavara (tm/ha)	151	125	150	159
Metsamaa hinnanguline juurdekasv (tm/a)	95 000	11 000	22 000	62 000
Metsamaa hinnanguline juurdekasv (tm/ha/a)	4,0	2,5	3,7	4,5
Metsade keskmine vanus (a)	62	80	66	56
sh männikute keskmine vanus	75	87	78	67
sh kuusikute keskmine vanus	50	58	50	49
sh kaasikute keskmine vanus	47	63	50	43
Metsade keskmine kõrgusindeks H100 (m)	21,2	16,3	20,1	23,1
sh männikute keskmine kõrgusindeks	19,4	15,1	18,4	22,0
sh kuusikute keskmine kõrgusindeks	24,9	21,9	24,2	25,4
sh kaasikute keskmine kõrgusindeks	21,9	17,2	21,0	23,1
Puistute pindala (ha)	22 432	4 004	5 745	12 683
Puistute keskmine tagavara (tm/ha)	160	130	156	171
Puistute hinnanguline juurdekasv (tm/ha/a)	4,2	2,6	3,8	4,9

Läänemaa metstkonna metsamaa pindala jagunemisest majandamiskategooriate lõikes annab ülevaate joonis 3.

Joonis 3. Metsamaa jagunemine majandamiskategooriate lõikes (%)



Tabelis 2 on toodud metsamaa jagunemine majandamiskategooriate ja peapuuliikide lõikes. Majandatavatest metsadest on kõige suurem osakaal kuusikutel ja kaasikutel.

Ligi neljandik metstkonna männikutest on rangelt kaitstavates metsades.

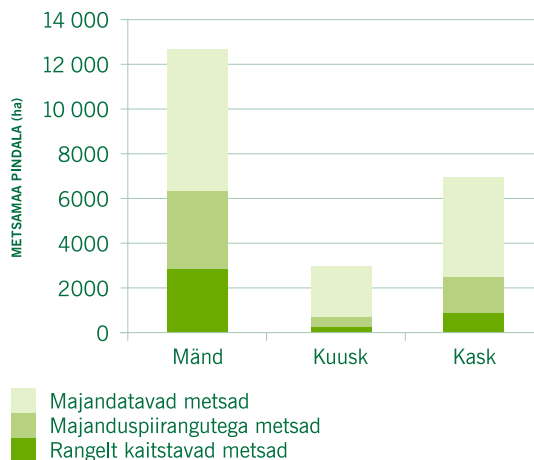
Tabel 2. Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide ja majandamiskategooriate lõikes

Peapuuliik	Metsamaa pindala						
	Rangelt kaitstavad metsad		Majanduspiirangutega metsad		Majandatavad metsad		Kokku
	ha	%	ha	%	ha	%	ha
Mänd	2 855	22,6	3 423	27,1	6 350	50,3	12 628
Kuusk	228	7,8	454	15,5	2 256	76,8	2 938
Kask	896	12,9	1 626	23,4	4 428	63,7	6 950
Haab	21	4,6	180	39,6	253	55,7	454
Sanglepp	82	19,9	113	27,4	218	52,8	413
Hall lepp	34	12,4	139	50,7	101	36,9	274
Teised	44	23,5	61	32,6	82	43,9	187
Kokku	4 160	17,4	5 996	25,1	13 688	57,5	23 844

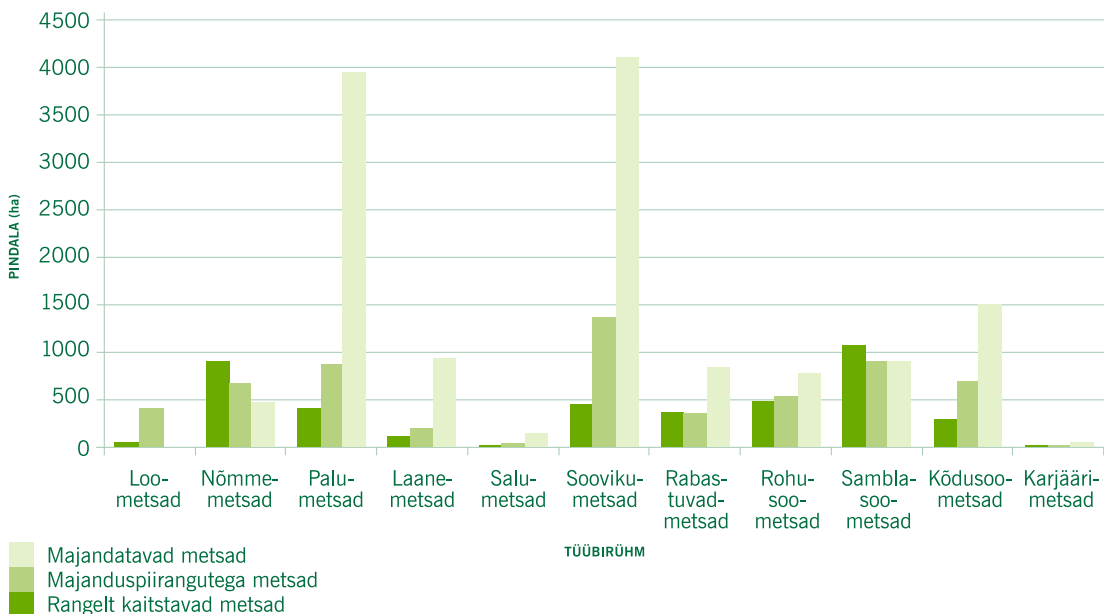
Läänemaa metstkonna peamiste puuliikide jagunemist majandamiskategooriate lõikes iseloomustab joonis 4.

Läänemaa metstkonnas on valdavad palu- ja soovikumetsad, mida ka kõige intensiivsemalt majandatakse. Kõige rohkem on kaitse all nõmme-, samblasoo- ja rohusoometsi. Joonisel 5 on välja toodud metsamaa pindala jagunemine metsa kasvukoha tüübirühmade lõikes.

Joonis 4. Männikute, kuusikute ja kaasikute pindala jagunemine (ha)



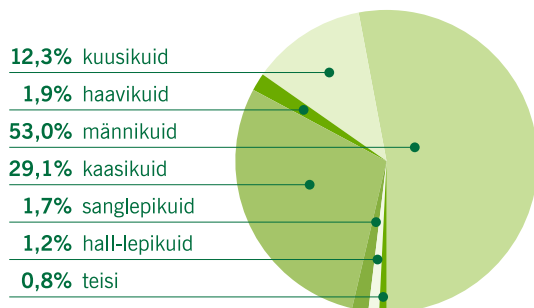
Joonis 5. Metsamaa pindala jagunemine metsakasvukoha tüübirühmade lõikes (ha)



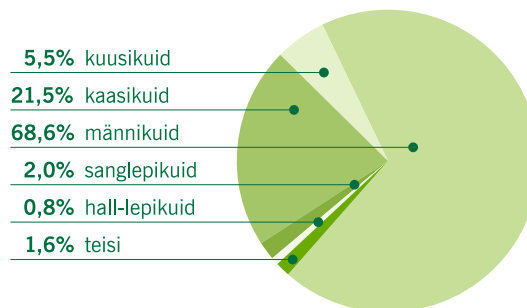
Läänemaa metuskonna metsamaa pindala peapuuliigilise jagunemise ülevaate majandamiskategooriate lõikes annab joonis 6. Peapuuliikidest on majandatavates metsades kõige suuremal pindalal esindatud männi enamusega metsad, suhteliselt vähe on kuusikuid. Rangelt kaitstavates metsades on üle kahe kolmandiku metsadest männikud.

Joonis 6. Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi (%)

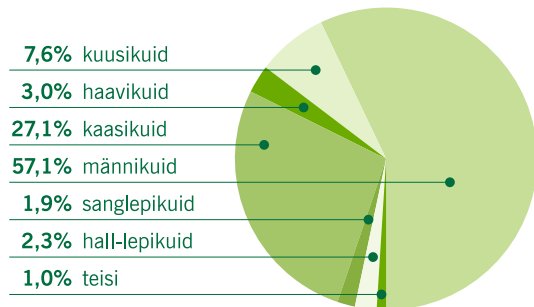
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi



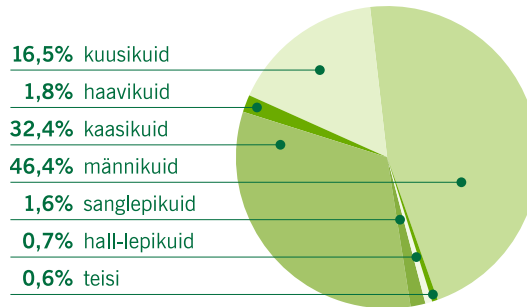
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi rangelt kaitstavates metsades



Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi majanduspiirangutega metsades



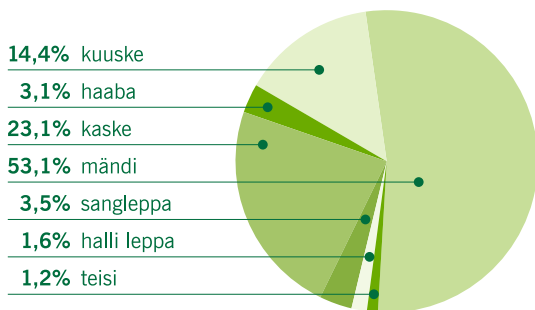
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi majandatavates metsades



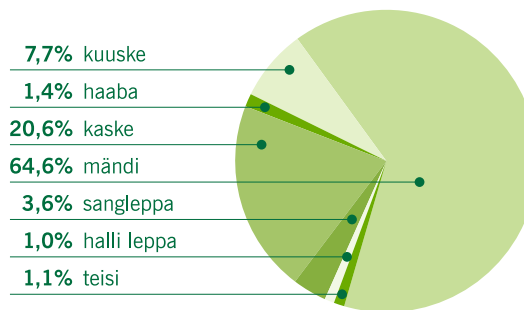
Metsade puuliigilisest koosseisust puistute tagavara järgi annab ülevaate joonis 7.

Joonis 7. Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi (%)

Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi



Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi rangelt kaitstavates metsades



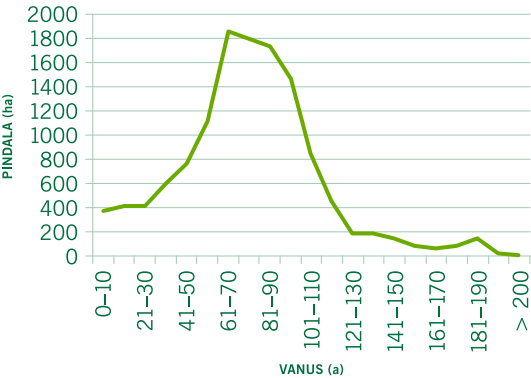
Kõigil järgnevatel vanuselise jagunemise graafikutel sisaldab vanuserühm 0–10 aastat ka lagedaid alasid, kus peapuuliiki arvestatakse kas endise või planeeritud peapuuliigi järgi. Samuti sisaldab see vanuserühm alasid, kus uuenemisprotsess on pooleli.

Läänemaa metskonna metsade vanuseline jaotus on puuliigiti erinev. Männikutes jääb valdav osa vanusevahemikku 40–100 aastat, küpsete männikute osakaal on majandatavates metsades 8%. Rangelt kaitstavates metsades on vanade metsade osakaal oluliselt suurem, küpsete männikute osakaal on siin 20%.

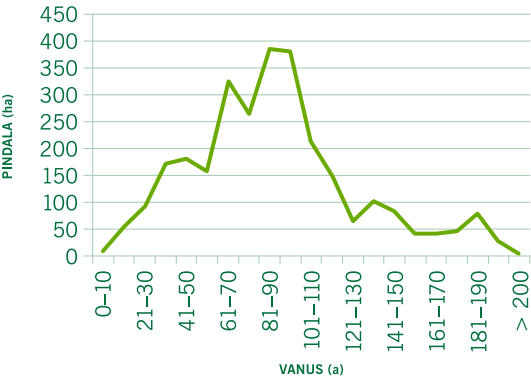
Ülevaate männikute vanuselisest jaotusest majandamiskategooriate lõikes annab joonis 8.

Joonis 8. Männikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

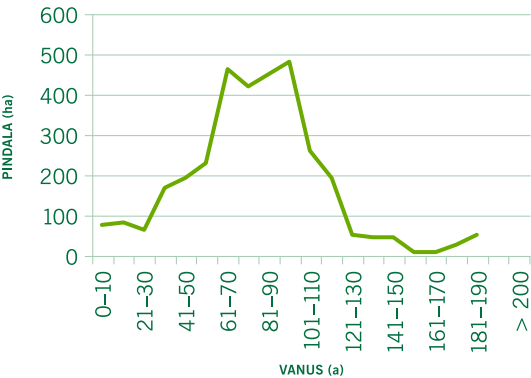
Männikute pindala vanuseline jagunemine



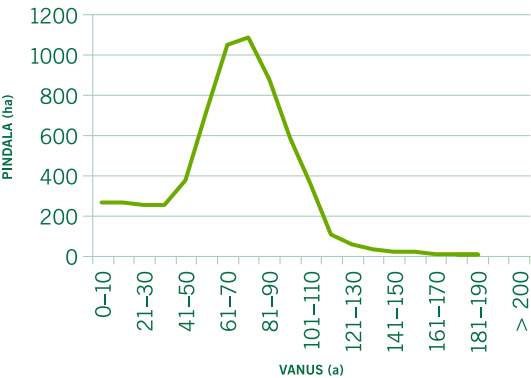
Männikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades



Männikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades



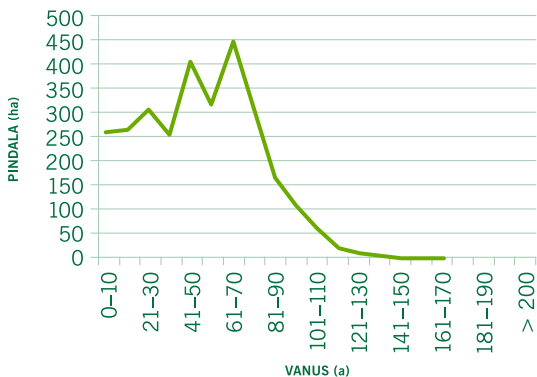
Männikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades



Läänemaa metskonna kuusikute vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 9. Kuusikutes vanuseline jaotus on küllaltki ühtlane. Rangelt kaitstavates metsades on kuusikuid vähesel määral ja vanuseline jaotus seetõttu ebaühtlane.

Joonis 9. Kuusikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

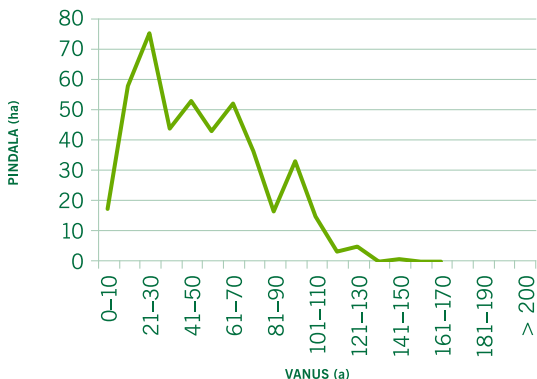
Kuusikute pindala vanuseline jagunemine



Kuusikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades



Kuusikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades



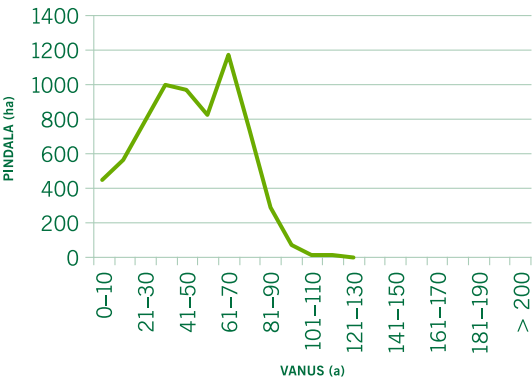
Kuusikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades



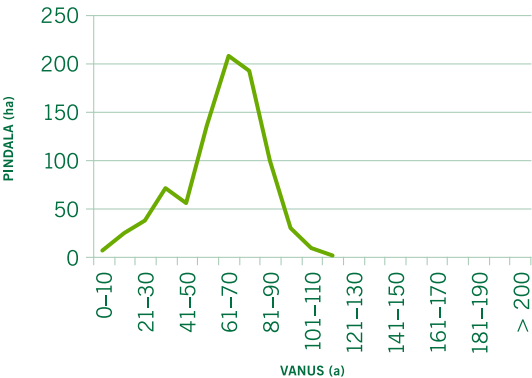
Läänemaa metskonna kaasikute vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 10. 50–60 aastaste metsade vähene esindatus tuleneb omaaegsest kasealade uuendamisest okaspuudega.

Joonis 10. Kaasikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

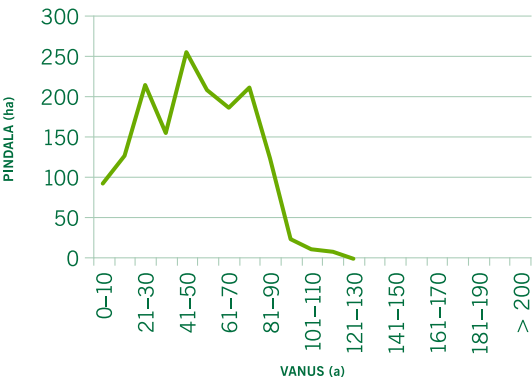
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine



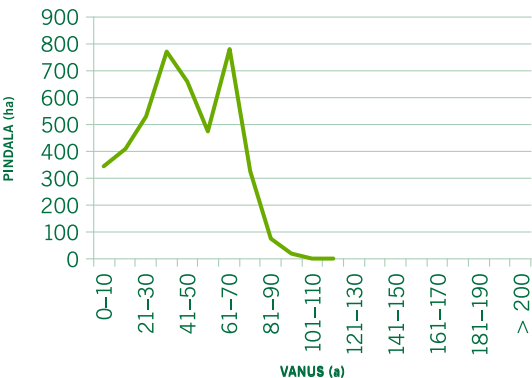
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades



Kaasikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades



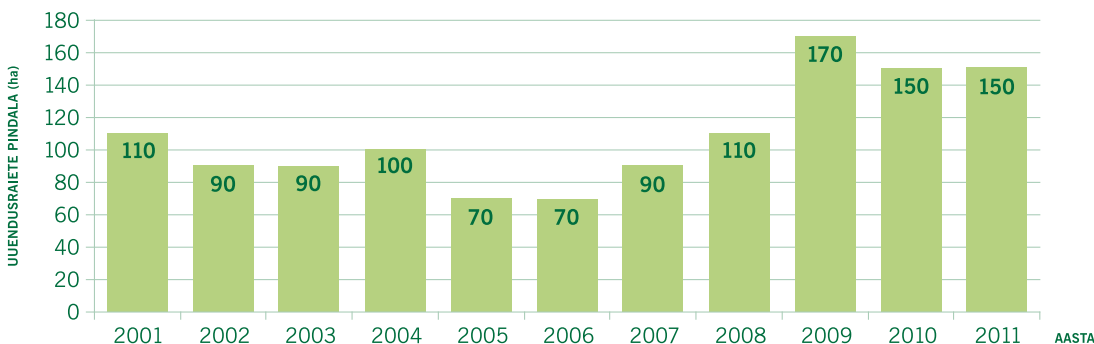
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades



1.3. Raied

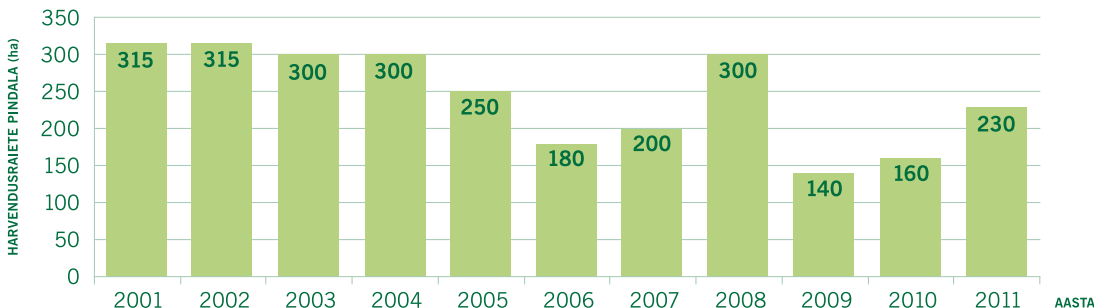
Läänemaa metskonna uuendusraiate pindala iseloomustab joonis 11. Möödunud kümnendil oli uuendusraiate pindala vahemikus 70–110 hektarit aastas. Viimasel kolmel aastal oli uuendusraie pindala stabiilselt 150 hektari piiril. Uuendusraiate maht oli vaadeldaval perioodil tõusev. Selle põhjuseks oli arvestuslangi maksimaalne kasutamine. Samuti lisandus RMK-le viimastel aastatel uusi maid. Väiksemad uuendusraiate aastamahud 2005. aastal ja 2006. aastal olid seotud 2005. aasta jaanuaritormi kahjustuste likvideerimisega, kui uuendusraied suunati ümber teistesse kahjustuspiirkonna metsekondadesse.

Joonis 11. Uuendusraiate pindala (ha)



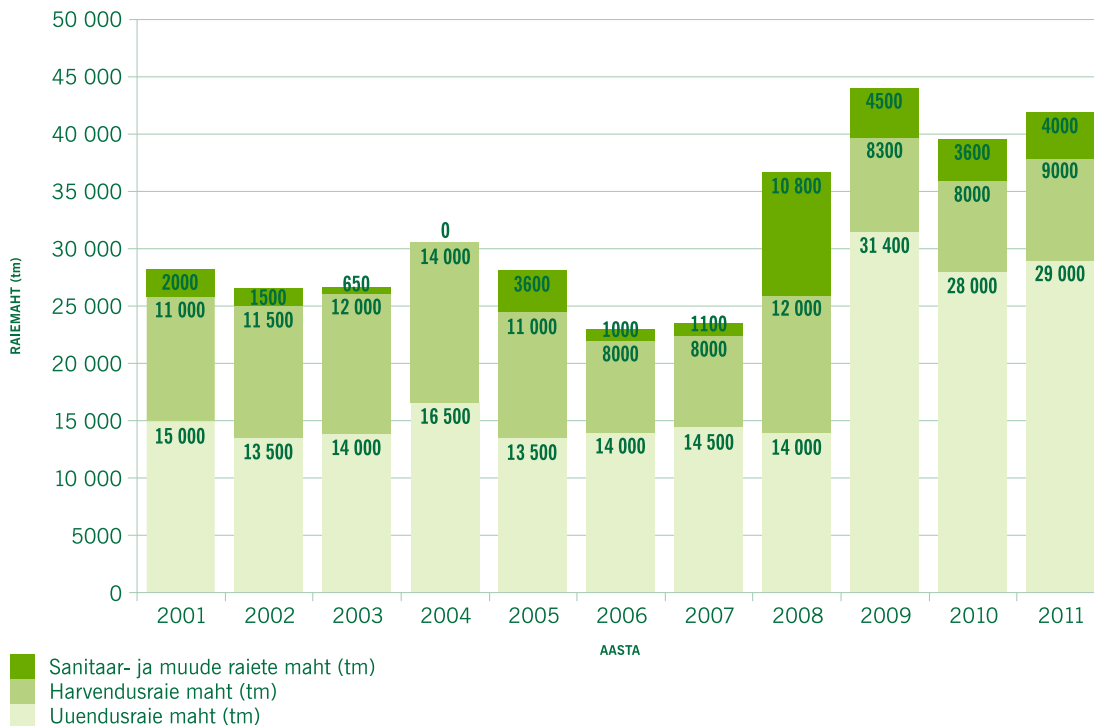
Harvendusraiate pindalast annab ülevaate joonis 12. Möödunud kümnendil on harvendusraiate pindala olnud aastate lõikes väga erinev. Põhjuseks on olnud 2005–2007 peamiselt tööjõupuudus, kuna neil aastatel suundusid inimesed tööle ehitussektorisse.

Joonis 12. Harvendusraiate pindala (ha)



Raiete mahtu tervikuna iseloomustab joonis 13. Sarnaselt uuendus- ja harvendusraiate pindalale on aastate lõikes suurenenud ka raiutud liikviidse puidu maht, 2001. aastal oli see 28 000 tihumeetrit 2011. aastal 42 000 tihumeetrit. Peamine mahu suurenemise põhjus oli uuendusraiate arvestuslangi maksimaalne kasutamine.

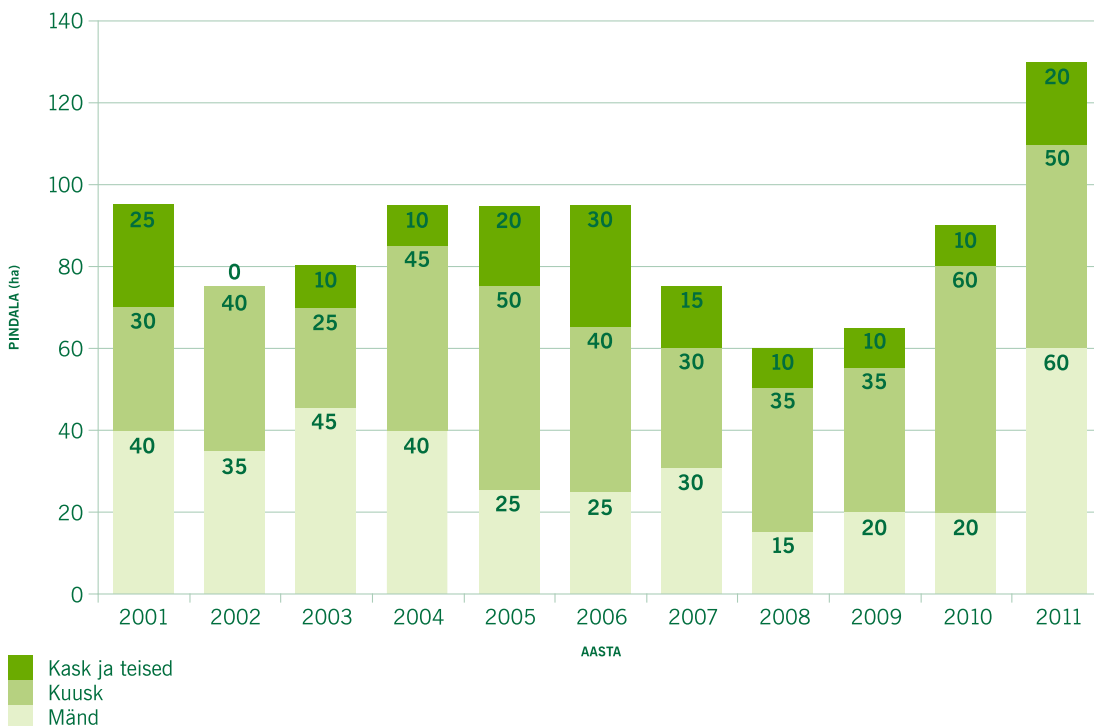
Joonis 13. Raiemaht kokku (tm)



1.4. Metsakasvatus

Läänemaa metskonna maadel RMK metsataimlaid ja seemlaid ei asu. Metsakultuuride rajamise mahust annab ülevaate joonis 14. Möödunud kümnendil on uut metsa kasvama pandud keskmiselt 88 hektarit aastas. Uut metsa on kultiveeritud valdavalt lageraiete raiesmikele. Puuliigiti istutati kuuske, keskmiselt 41 hektarit aastas. Männi kultiveerimist teostati keskmiselt 34 hektarit aastas, valdavalt istutusena. Kase kultiveerimist teostati keskmiselt 13 hektarit aastas.

Joonis 14. Metsakultuuride rajamine (ha)



Möödunud kümnendil Läänemaa metskonnas uuenenuks arvestatud pindalast annab ülevaate joonis 15. Metskonnas on uuenenud alasid metsaks ümber arvestatud keskmiselt 133 hektarit aastas.

Joonis 15. Uuenenuks arvestatud pindala (ha)

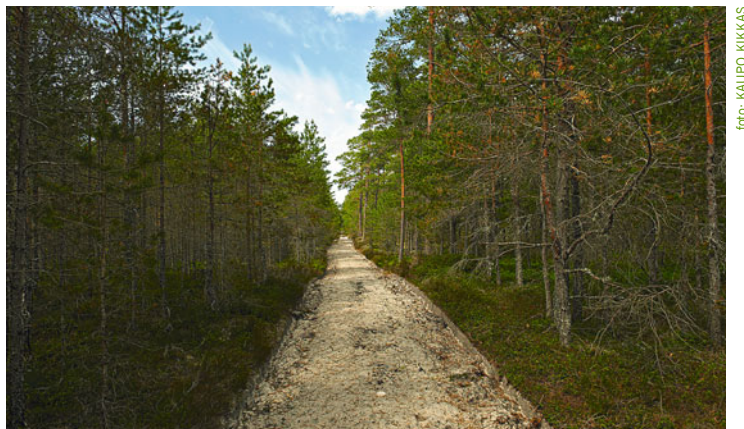
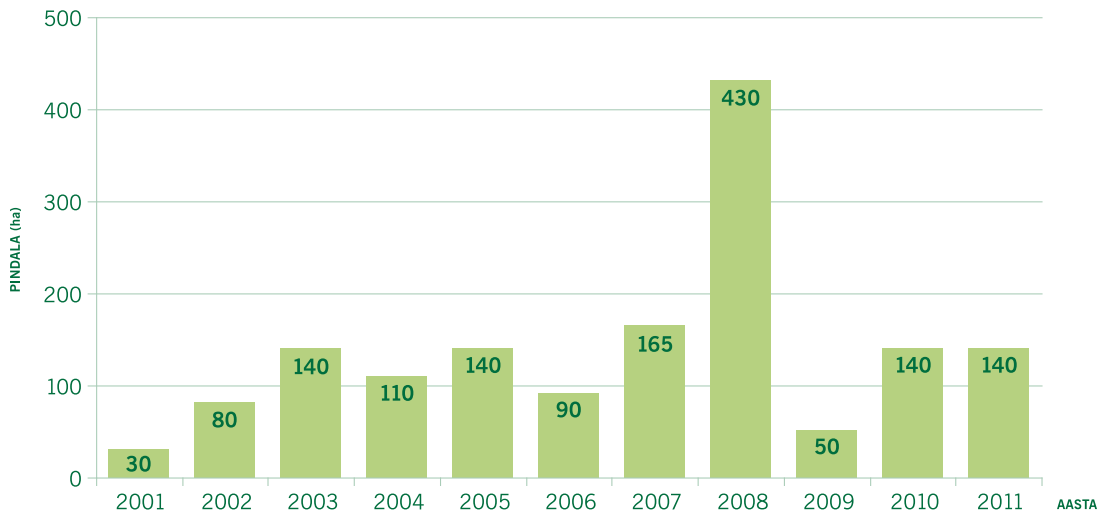
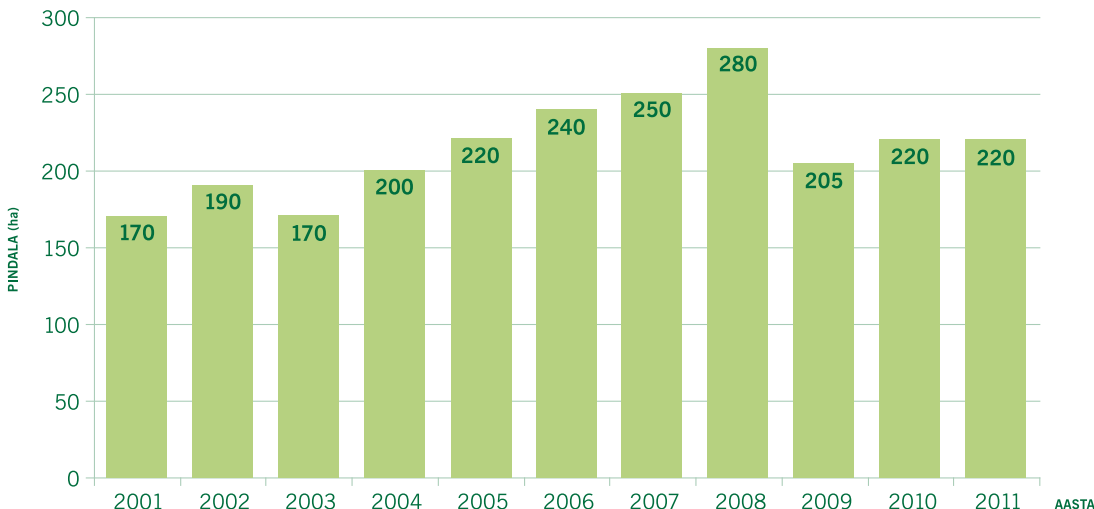


foto: KAUPPO KIKKAS

TULEKAITSERIBA, NÕVA, PIIRSALU METSANDIK.

Noorendike hooldamise (valgustusraie) maht on seotud uuendusraiete mahuga ning sellest lähtuva metsauuendamise mahuga. Kõike seda näitab joonis 16.

Joonis 16. Noorendike hooldamise pindala (ha)



Läänemaa metskonna metsi kahjustas 2005. aasta jaanuaritorm vähesel määral, tormikahjustused oli võimalik likvideerida valdavalt sanitaarraietega. Läänemaa, eriti Põhja-Läänemaa metsad on väga tuleohtlikud. Eelmise kümnendi suurim metsapõleng leidis aset Vihterpalus 2008. aastal, kus tules hävis ligikaudu 800 hektarit metsa. Alates 2008. aasta kevadest toimub Läänemaa metskonnas elektrooniline tulevalvesüsteem, mis rajati koostöös Keskkonnainvesteeringute Keskusega. Tulevalve seiresüsteem koosneb viiest kaamerast, mis paiknevad erinevate mobiilsideoperaatorite mastides. Elektroonilist tulevalvet teostatakse tuleohtlikul perioodil, mis on tavapäraselt 1. maist kuni 1. septembrini. Metsade prügireostus on aastate jooksul vähenenud, 2011. aastal likvideeriti riigimetsast 1,42 tonni prügi. Läänemaa metskonnas hinnati 2011. aastal uuenevatel aladel ulukikahjustusi kokku 71 hektaril.

1.5. Looduskaitse

Läänemaa metskonnas leidub palju eriilmelisi ning liigirikkaid metsaalasid, mida liigestavad sood ja rabad.

Tabel 3. Kaitstavate loodusobjektide pindala (ha)

Kaitseala tsoneering	Metsamaa (ha)	Mittemetsamaa (ha)
Kaitsealad	5 166	23 063
sh sihtkaitsevöönd	3 188	16 915
sh piiranguvöönd	1 978	6 148
Püsielupaigad	1 605	345
sh sihtkaitsevöönd	670	179
sh piiranguvöönd	935	166
Hoiualad	1 478	1 553
Vääriselupaigad	142	15
Ranna- ja kaldakaitsevöönd	1 542	661
Uuendamata kaitsekorraga alad	2	0



foto: KALUPO KIKKAS

VÄÄRISELUPAIK VIHTERPALU JÕE KALDAL, MIKE KÜLA, PIIRISALU METSANDIK.

Läänemaa metskonna looduskaitseks eripäraks võib pidada rannaniitude ja luhtade rohkust. Matsalu rahvusparki üheks peamiseks kaitse-eesmärgiks ongi just selliste poollooduslike koosluste taastamine ja kaitse. Metskonna maadel paiknevate kaitsealuste loodusobjektide tüübid on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Kaitsealused objektid

Kaitstava loodusobjekti tüüp	Arv	Loend
Rahvuspark	1	Matsalu rahvuspark
Looduskaitseala	6	Avaste, Leidisoo, Marimetsa, Nehatu, Puhtu-Laelatu, Silma
Maastikukaitseala sh pargid ja puistud	9	Lihula, Läänemaa Suursoo, Nõva, Osmussaare, Tuhu, Valgejärve, Vormsi maastikukaitseala; Matsalu mõisa park, Paralepa ja Pullapää mets
Hoiuala	23	Avaste, Ehmja-Turvalepa, Haeska, Kangruaadu, Karuse-Linnuse, Kuke-Kiili, Käntu-Kastja, Laiküla, Luiste, Marimetsa-Õmma, Mustjärve raba, Nõva-Osmussaare, Oademetsa, Poanse, Porsiku, Pullapää panga, Rajametsa, Rame, Saare, Salajõe, Suursoo-Leidisoo, Tuhu, Väinamere
Üksikobjekt	10	Karusselja pärn, Klaanemaa Laanekivi, Paralepa rändrahn (Peetrikivi), Parunikivi, Parunite kivi, Soontaga kivi, Suurallikas, Tammari tamm (Tamm), Truamani kivid (Kalevipoja kivid), Uuemõisa tammed (5)
Püsielupaik	28	merikotkas (9), must-toonekurg (5), metsis (4), väike-konnakotkas (2), kâpalised (2), kaljukotkas (1), suur-konnakotkas (1), liiv-maakeel (1), kõnttanukas (1), kanakull (1), kassikakk (1)
Uuendamata kaitsekorraga ala	1	Marjalaid
Vääriselupaik (VEP)	75	
VEP tunnusega ala	56	

Riigimaal teostatakse praktilisi looduskaitsetöid, mis tulenevad kaitsekorralduskavadest, liigikaitse- ja ohjamiskavadest ning osaliselt ka kaitse-eeskirjadest. Metskonna maadel asuvatest kaitsealadest on kehtivad kaitsekorralduskavad Avaste looduskaitsealal aastateks 2005–2014, Osmussaare maastikukaitsealal aastateks 2010–2014 ja Nõva-Osmussaare hoiualal aastateks 2010–2014.

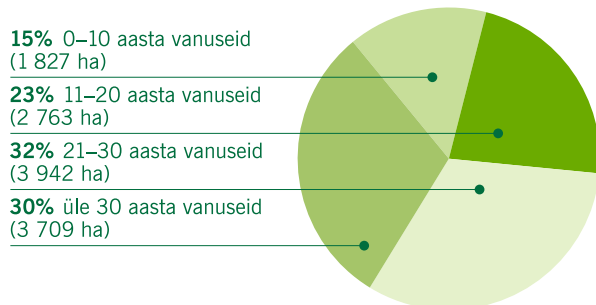
Metskonna maadel teostati 2011. aastal looduskaitsetöid kokku 35 objektil. Neist 18 objektil tehti koosluste taastamistöid, 9 objektil paigaldati uusi truupe ja ehitati 1 uus sild, 5 objektil tehti maastiku taastamise ja elupaiga hooldustöid, lisaks hooldati parke ja üksikobjekte.

Poollooduslike koosluste hooldamiseks on sõlmitud pikaajalised maarendilepingud kokku 7169 hektaril. Rentnikud taastavad ja hooldavad toetusmeetmete abil poollooduslikke kooslusi.

1.6. Metsaparandus

Läänemaa metskonna maadel asuvad metsakuivendussüsteemid paiknevad 27 objektil ja nende üldpindala on 12 241 hektarit. Kuivendatud on 51% metsamaa pindalast. Metsakuivendusobjektide vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 17. Vanuseline jaotus on aktuaalne, selles on arvestatud objektide rekonstrueerimise aega.

Joonis 17. Metsakuivendusobjektide vanuseline jaotus



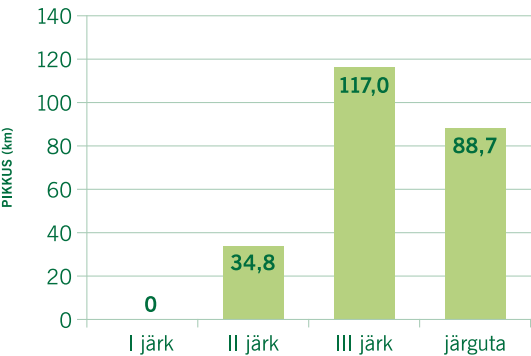
Läänemaa metskonnas on 62% metsakuivendussüsteemidest vananenud (vanus üle 30 aasta) või vananemas (vanus 21–30 aastat). Aastatel 2001–2011 rekonstrueeriti ja uuendati metsakuivendussüsteeme kokku 1827 hektaril.

Läänemaa metskonnas kasutatakse metsade majandamiseks teid hinnanguliselt 350 kilomeetri ulatuses. Nendest riigimetsa maadel asuvate metsateede olem on 240 km. Metsade majandamiseks kasutatava teedevõrgu tihedus on 1,38 km/100 hektari metsamaa kohta.

Läänemaa metskonna metsateede jagunemist iseloomustab joonis 18. Valdavalt on riigimetsa maadel olevad teed III järgu metsateed. Kõrgema (I–II järk) järgu metsateede osa on vaid 14% kogu metskonna metsateede olemist.

Joonis 18. Metsateede järgud

Metsateede jaotus järkudesse



Metsateede vastavus seisunditasemele 2011. aasta teede seisundi hindamise andmetel on esitatud tabelis 5.

Tabel 5. Metsateede seisund

Hinnatud teede pikkus	Vastab seisundi nõuetele		Mittevastavuse põhjused				Truubid/sillad
			Profiil	Võsa	Teekraavid	Roopad/augud	
152 km	126 km	83%		10 km		18 km	2 tk

Möödunud kümnendil teostati Läänemaa metskonnas kokku 20 kilomeetrit metsateede ehitus-, rekonstrueerimis- ja uuendustöid.

1.7. Puhkevõimalused

Riigimetsa rekreatiivne kasutus toimub loodusalade külastuskorralduskavadele tuginedes. Külastuskorralduskavaga määratakse loodusala ulatus ja rekreatiivseks metsakasutuseks sobivad alad tsoneeritakse vastavalt teenindus-, huvi- ja varutsoonideks. Külastuskorralduskavade koostamisel tuginetakse loodusaladel teostatud seiretele ja uuringutele ning andmestu analüüsile. Loodusaladel teostati külastusmahu seiret, külastajauuringuid, loodushoiuobjekti seiret ja külastuskoormuse uuringuid.

RMK külastuskorraldus: igaüheõigusel põhineva liikumissüsteemi loomine puhke- ja kaitsealadel ning elanikkonna loodusteadlikkuse ja -hoidlikkuse tõstmine teavitamise ja loodusharidustegevuse kaudu.

Loodusala: RMK põhimäärusega nimetatakse loodusaladeks nii RMK puhkealasid kui ka erinevaid kaitsealasid.

Loodushoiuobjekt/külastusobjekt: maastiku rekreatiivset kasutust hõlbustav, maastikku kaitsev ja kasutust suunav puhkemajanduslike ehitiste ja metsamööbli kogum, mis on dokumenteeritud ning vastab RMK kehtestatud nõuetele.

Teenindustsoon moodustab loodusala raskuskeskme, siia koondatakse maastikku kõige enam kulutavad tegevused. Tsoonis asuvad puhke- või kaitseala loodushoiuobjektid ning põhiline osa looduses liikumise radadest.

Huvitsooni kuuluvad looduskaitsealised ja/või kultuuriloolise tähtsusega eksponeeritavad alad, mis omavad ka loodushariduslikku väärtust. Tsoonis suunatakse külastus loodusradadele.

Varutsooni eesmärgiks on moodustada sellised alad, mis kindlustavad ala terviklikkuse, samas on vajaduse korral võimalik varutsooni arvelt tulevikus külastusala laiendada.

Läänemaa metskonna territooriumile jäävad osaliselt kolm RMK loodushoiuosakonna poolt majandatavat loodusala: Nõva puhkeala, Matsalu rahvuspark ja Vormsi maastikukaitseala. Loodusalade majandamine on seni toimunud vastavalt „Nõva puhkeala kasutuskorralduskavale aastateks 2006–2010” ja Matsalu rahvusparki kaitsekorralduskava rahvusparki külastust käsitleva peatüki üldsuundade alusel. Läänemaa metskonna territooriumil osaliselt asuvate Nõva puhkeala, Matsalu rahvusparki ja Vormsi maastikukaitseala teenindustsoonide kogupind on 63,4 ha; huvitsoonide kogupind 76,7 ha ja varutsoonide kogupind 15,6 ha. Läänemaa metskonna territooriumile jääb ka Osmussaare loodusmaja.

Nõva puhkeala objektidest jääb Läänemaa metskonna territooriumile 25 objekti ning neist olulisemad on Peraküla piirkonna, Keibu ja Põõsaspea objektid mereäärse asukoha tõttu.

Matsalu rahvusparki objektidest jääb Läänemaa metskonna territooriumile 18 objekti, millest olulisemad on Matsalu looduskeskuse ümbrus ja Penijõe matkarada ning Keemu ja Suitsu puhkekohad.

Vormsi maastikukaitseala objektidest jääb Läänemaa metuskonna territooriumile seitse objekti, millest olulisemad on Rumpo matkarada ja Huitbergi matkarada.

2011. aastal tehti Nõva puhkealale 134 580 külastust, Matsalu rahvusparki 21 440 külastust ja Vormsi maastikukaitsealale 9130 külastust.

Läänemaa puhkealadest ja objektidest annab ülevaate tabel 6.

Tabel 6. Puhkealad ja objektid

Puhkeala nimi	Objekti nimi	Vald
Nõva puhkeala	Peraküla telkimisala	Nõva, Noarootsi
Nõva puhkeala	Uuejõe lõkkekoht	Noarootsi
Nõva puhkeala	Allikajärve lõkkekoht	Nõva, Noarootsi
Nõva puhkeala	Lepaaugu lõkkekoht ja Lepaaugu parkla	Nõva
Nõva puhkeala	Metskonna parkla	Nõva
Nõva puhkeala	Veskijärve lõkkekoht	Nõva
Nõva puhkeala	Roosta parkla	Noarootsi
Nõva puhkeala	Kaksikute lõkkekoht, Lõunasadama lõkkekohad, Tiidu lõkkekoht, Osmussaare õpperada, Osmussaare loodusmaja	Noarootsi
Nõva puhkeala	Põõsaspea puhkekoht	Noarootsi
Nõva puhkeala	Saare õpperada – linnuvaatlusonn ja laudrada	Noarootsi
Nõva puhkeala	Salajõe puhkekoht	Nõva
Nõva puhkeala	Peetri kivi puhkekoht	Ridala
Nõva puhkeala	Nõva huvitsoon	Nõva
Nõva puhkeala	Liivanõmme õpperada	Noarootsi
Nõva puhkeala	Liivaneranna-Peraküla õpperada, Toatsejärve puhkekoht	Noarootsi
Nõva puhkeala	Marjaskud 20 tk	Nõva, Noarootsi
Nõva puhkeala	Marimetsa matkarada ja Marimetsa parkimistasku	Risti
Nõva puhkeala	Kividemaa rattarada	Nõva, Noarootsi
Matsalu rahvuspark	Keemu puhkekoht ja sadam	Lihula

JÄRGNEB LK 26 >

Puhkeala nimi	Objekti nimi	Vald
Matsalu rahvuspark	Suitsu puhkekoht	Lihula
Matsalu rahvuspark	Matsalu looduskeskus, Penijõe sadam, Penijõe puhkekoht	Lihula
Matsalu rahvuspark	Kloostri linnutorn	Lihula
Matsalu rahvuspark	Salevere matkarada	Hanila
Matsalu rahvuspark	Penijõe matkarada	Lihula
Matsalu rahvuspark	Karusselja pärna puhkekoht	Lihula
Matsalu rahvuspark	Rannajõe vaateplatvorm ja laudrada	Martna
Matsalu rahvuspark	Nurga heinaküün	Ridala
Matsalu rahvuspark	Suitsu matkarada	Lihula
Matsalu rahvuspark	Viita puhkekoht	Lihula
Matsalu rahvuspark	Kirbla matkarada	Lihula
Matsalu rahvuspark	Penijõe välibaas/metsamaja	Lihula
Matsalu rahvuspark	Liustemäe puhkekoht	Lihula
Matsalu rahvuspark	Põgari-Sassi puhkekoht	Ridala
Vormsi maastikukaitseala	Diby puhkekoht	Vormsi
Vormsi maastikukaitseala	Norrby puhkekoht	Vormsi
Vormsi maastikukaitseala	Hosby puhkekoht	Vormsi
Vormsi maastikukaitseala	Rumpo matkarada	Vormsi
Vormsi maastikukaitseala	Paruni kivi puhkekoht	Vormsi
Vormsi maastikukaitseala	Allika matkarada	Vormsi
Vormsi maastikukaitseala	Huitbergi matkarada	Vormsi

1.8. Kultuurimälestised ja pärandkultuur

Riikliku kaitse all olevad kultuurimälestised liigitatakse järgmiselt: ajaloomälestised, kunstimälestised, arheoloogiamälestised, ehitusmälestised, muinsuskaitsealad, tehnikamälestised, tööstusmälestised ja UNESCO maailmapärandi objektid. Kultuurimälestiste riiklikku registrisse kantud mälestistest annab ülevaate tabel 7.

Tabel 7. Kultuurimälestised

Mälestise tüüp	Mälestise nimetus
Ajaloomälestised	Otto Friedrich Fromhold von Stackelbergi mälestuskivi; „Parunikivi”; klaasikoja koht 18. sajandist Piirsalu külas
Arhitektuuri-mälestised	Kloostrimõisa peahoone varemed; Kloostrimõisa mõisa keldri varemed; Vormsi tuletorni kütusehoidla
Arheoloogia-mälestised	5 asulakohta; 5 kivistkalmet; 3 ohvrikivi; 3 kalmistut; 3 ohvriallikat; 2 ohverdamiskohta; 2 linnust; pelgupaik

foto: KAUPU KIKKAS



PÄRANDKULTUURI OBJEKT „TÜDRUKUTAPUMÄGI”, TÄHISTATUD PIIRSalu KÜLASELTSI POOLT.

Lisaks riikliku kaitse all olevatele objektidele võib metskonna maadelt leida hulganisti lähemast ja kaugemast minevikust pärinevaid inimtegevuse jälgi, mille säilimine sõltub omanikuhoiust. Igal pärandkultuuriobjektil on rääkida oma lugu, mis väärib talletamist.

Aastatel 2005–2011 kaardistati metskonna maadel üle 430 huvitava ja piirkonnale iseloomuliku pärandkultuuriobjekti, millest annab ülevaate tabel 8. Läänemaal inventeeritud pärandkultuuriobjektidest on välja antud ka eraldi raamat „Läänemaa pärandkultuurist” (2007).

Tabel 8. Inventeeritud pärandkultuuriobjektide jaotumine

Objekti tüüp	Objektide arv
Heinaküünid	94
Vanad talukohad	63
Kiviaiad	34
Vanad metsateed	34
Vanad kohanimed	25
Okupatsiooniaja objektid	14
Legendiga kivid	13
Metsavahikohad	12
Asundustalud	9
Taliteed	9
Muud (59 tüüpi)	130
Kokku	437



foto: KAUPPO KIKKAS

PÄRANDKULTUURIOBJEKT, TSAARIAEGNE MUNAKIVITEE PERAKÜLAS.

Kultuurimälestiste kui pärandkultuuriobjektidega arvestatakse metsamajanduslike tööde kavandamisel ja teostamisel.

1.9. Jahindus

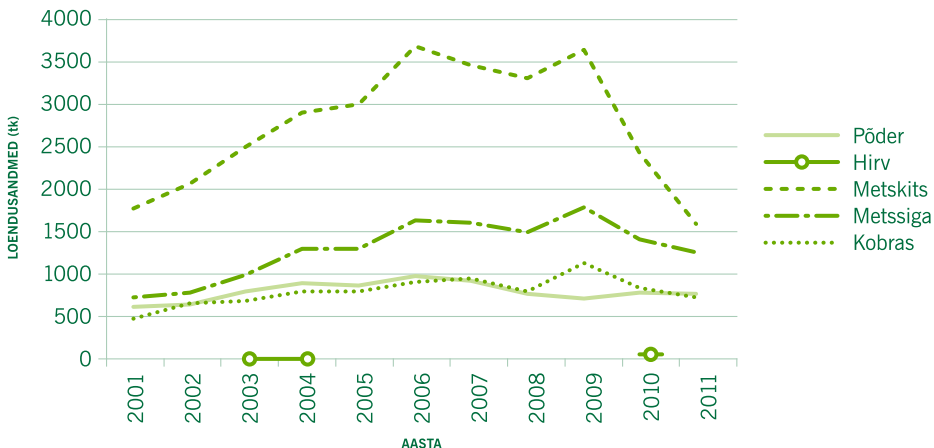
Riigimets on antud jahinduslikku kasutusse vastavalt jahipiirkonna kasutusõiguse loale. Jahipiirkondadega on sõlmitud riigimaa jahimaana kasutamise võimaluste ja jahipidamise tingimuste lepingud.

Läänemaa metskonna territooriumil asub 23 jahipiirkonda, millest üks on RMK kasutuses.

Jahipiirkonna kasutaja on kohustatud hoidma oma jahipiirkonnas jahiulukite arvukust lubatud piirides. Jahiulukite maksimaalne lubatud arvukus on jahiulukite arv, mille ületamine võib põhjustada olulisi jahiulukikahjustusi, minimaalne lubatud arvukus on jahiulukite selline arv, millest väiksem hulk seab jahiulukiliigi asurkonna säilimise ohtu.

Läänemaa sõraliste ning kopra loendusandmetest annab ülevaate joonis 19. Vastavatest loendusandmetest näeme, et aastatel 2001–2011 on ulukite arvukuses toimunud olulisi muutusi. Pärast 2009/2010 ja 2010/2011 raskeid talvesid ja kõrge arvukusest tingitud haigusi on metskitsede arvukus vähenenud peaaegu kahekordselt. Põdra ja kopra arvukus on püsunud stabiilne, kuid metsakasvatuse seisukohalt võib seda teatud piirkondades liialt suureks pidada.

Joonis 19. Läänemaa sõraliste ning kopra loendusandmed



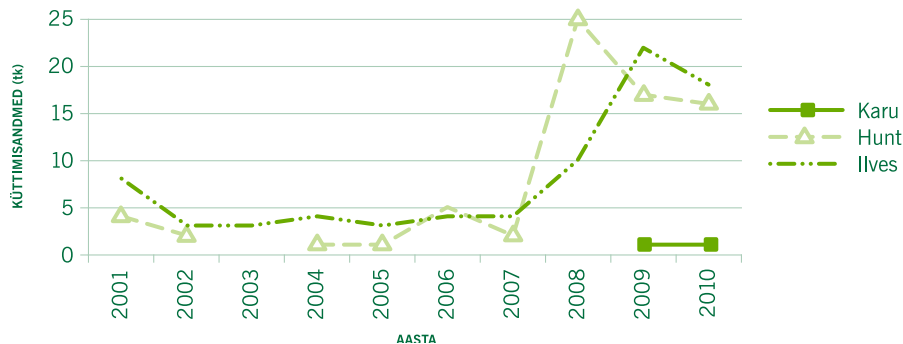
Läänemaa sõraliste ning kopra küttemisandmetest annab ülevaate joonis 20. 2007–2010 on metskitse kütmine kahanenud enam kui neli korda. Sõraliste kütamise kahanev trend tervikuna on seotud nii raskete talvede mõjuga kui ka suursõraste arvukuse kasvuga.

Joonis 20. Läänemaa sõraliste ning kopra kütmine



Läänemaa suursõraste osas vaatleme ainult küttemisandmeid, kuna nende ulukiliikide loendamine on oluliselt komplitseeritud. Suursõraste küttemislimiidid määratakse Keskkonnaameti hinnangute alusel. Hundi ja ilvese mõnevõrra väiksem kütmine vahepealsel perioodil on kindlasti tingitud halvematest lumeoludest, kuid samuti väiksemast arvukusest.

Joonis 21. Läänemaa suursõraste küttemisandmed



METSA MAJANDAMIST MÕJUTAVAD PLANEERINGUD JA TARISTU

foto: KALUPO KIKKAS



RMK METSATEEVIITADE PILOOTPROJEKT RISTI VALLAS, PIIRSAHU METSANDIK.

2. METSA MAJANDAMIST MÕJUTAVAD PLANEERINGUD JA TARISTU

Läänemaa metaskonna hallatavad maad jagunevad kaheteistkümne omavalitsuse vahel. Kohaliku omavalitsuse peamiseks pikaajalise kavandamise vahendiks on üldplaneering ja teemaplaneeringud. Planeeringute eesmärk on tagada võimalikult paljude ühiskonnaliikmete vajadusi ja huvisid arvestavad tingimused säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu kujundamiseks, ruumiliseks planeerimiseks, maakasutuseks ning ehitamiseks.

Selleks, et riigimetsade majandaja ja kohalike omavalitsuste pikaajalised arenguplaanid kulgeks kooskõlas, on tabelis 9 toodud loetelu omavalitsuste poolt kehtestatud või eelnõu staatuses olevatest üldplaneeringutest.

Tabel 9. Kohalike omavalitsuste üldplaneeringud

Planeeringu nimetus	Staatus	
	Kehtiv	Eelnõu
Vormsi valla üldplaneering	14.06.2004	
Taebla valla üldplaneering	19.02.2009	
Risti valla üldplaneering	07.11.2007	
Ridala valla üldplaneering	18.02.2010	
Oru valla üldplaneering	11.12.2008	
Nõva valla üldplaneering	25.03.2011	
Noarootsi valla üldplaneering	09.07.2003	
Martna valla üldplaneering	19.12.2007	
Lihula valla üldplaneering	25.09.2003	
Kullamaa valla üldplaneering	23.04.2010	
Haapsalu linna üldplaneering	24.11.2006	
Hanila valla üldplaneering	17.12.2003	
Lääne maakonna planeeringu teemaplaneering „Tuuleenergeetika”		23.03.2012
Maakonna planeering	07.10.2008	

Üldplaneeringute menetlemise käigus metsade majandamisele üldjuhul olulisi piiranguid ei kehtestata. Mõningatel juhtudel on menetluste käigus juhitud kohalike omavalitsuste tähelepanu seadustele mittevastavate piirangute (lageraiete keelamine, valikraiate kohustuse panemine) esinemisele üldplaneeringu eelnõus. Kehtivad üldplaneeringud vastavad metsaseaduse nõuetele.

Tuuleparkide teemaplaneeringu menetlemine Läänemaal on jõudnud planeeringu vastuvõtmise etappi. RMK seisukohad on planeeringu koostajatele kahel korral edastatud. RMK põhitegevuseks on riigimetsa majandamine ja riigimetsa tuuleparke ei rajata. RMK pakkus välja erinevaid ammendatud tootmisalasid, kus tuuleenergeetika arendamine peale kaevandamise lõppu oleks RMK arvates mõistlik tegevus.

Läänemaa metstkonna maadel asuvatest elektriliinidest annab ülevaate tabel 10. Elektriliinide kaitsetsoonides tuleb metsa majandamisel arvestada mitmete piirangutega. Elektripaigaldise kaitsevöönd on elektripaigaldist ümbritsev maa-ala, kus kehtivad ohutuse tagamiseks kasutuspiirangud. Elektripaigaldise omaniku loata on kaitsevööndis puude langetamine ja metsamasinatega sõitmine keelatud.

Tabel 10. Elektriliinid (OÜ Elering ja OÜ Elektrilevi liinid)

Elektriliin/pinge (kV)	Elektriliinide pikkus (km)	Elektriliini kaitsevööndisse jääva metsamaa pindala (ha)
Madalpingeliinid (6–20)	1	5
Keskpingeliinid (35)	7	39

Riigimaanteedest annab ülevaate tabel 11. Tee kaitseks, teehoiu korraldamiseks, liiklusohutuse tagamiseks jäetakse tee äärde kaitsevöönd. Teekaitsevööndites on metsaraie ilma taristu omaniku loata keelatud.

Tabel 11. Riigimaanteed

Rajatis	Rajatise kaitsevööndisse jääva riigimetsamaa pindala (ha)
Riigimaantee	502

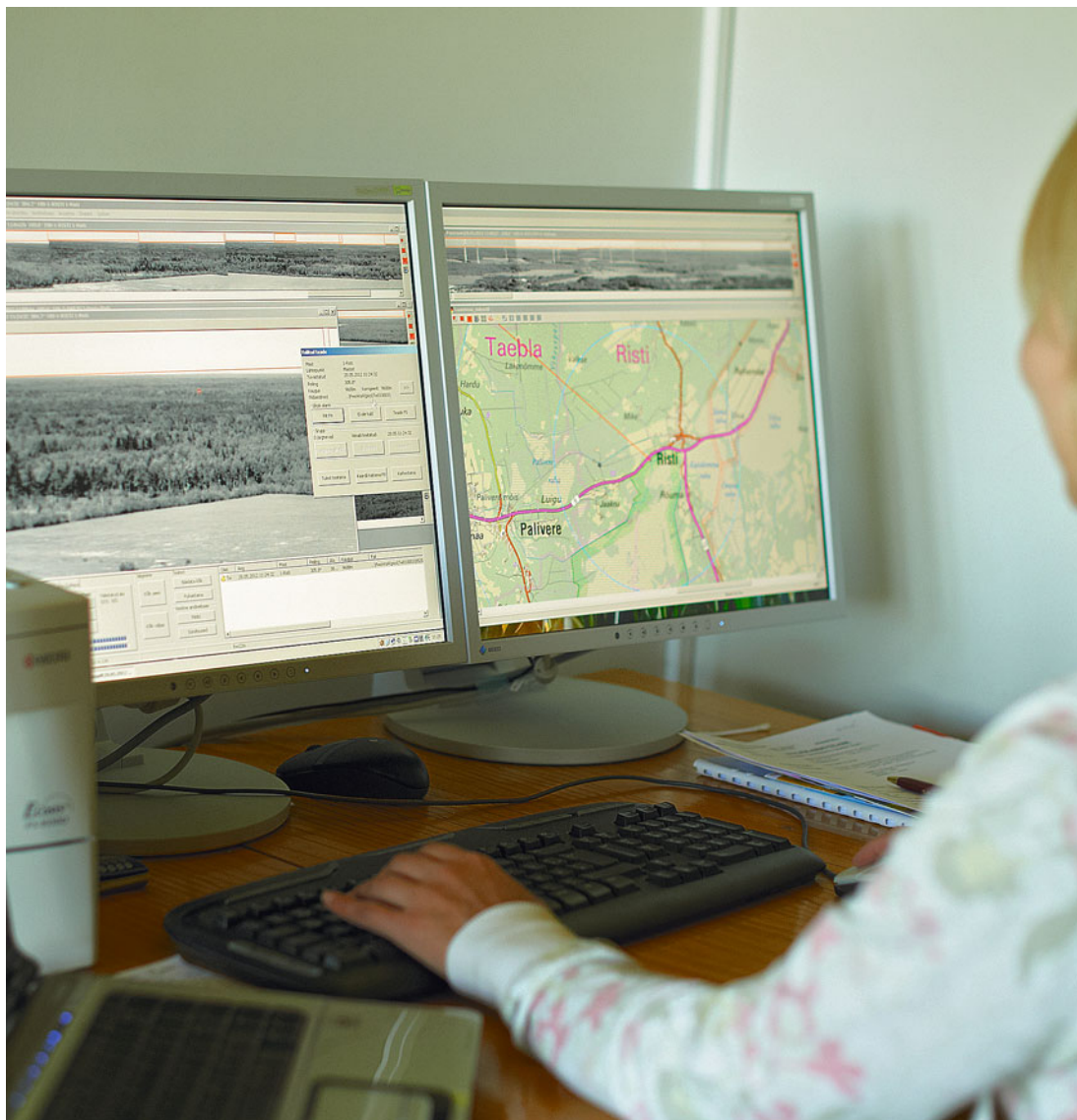


foto: KAUPKO KIKKAS

ELEKTRONILINE TULESEIRESÜSTEEM RMK PIIRISALU KONTORIS.

METSA MAJANDAMINE AASTANI 2021

3.1. Maakasutus	36
3.2. Metsakasvatus	37
3.3. Looduskaitse	42
3.4. Metsaparandus	44
3.5. Puhkevõimalused	46
3.6. Jahindus	48
3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused	49
3.8. Aastane puidukasutuse maht	57
3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele	58
3.10. Metsamajanduslik tööhoive	59

foto: KALUPO KIKKAS



TIHU TEE 2010. AASTA REKONSTRUEERIMISE OBJEKT, PIIRSALE METSANDIK.

3. METSA MAJANDAMINE AASTANI 2021

3.1. Maakasutus

Maareformi lõpetamiseks vormistab RMK reformimata maad riigi omandisse. Ettepanekud riigi omandisse vormistamiseks on reformimata maaüksustele tehtud järgmistel juhtudel: maatükk on riigimetsamassiivi sees või piirneb sellega vahetult; maatükk on küll lahustükk, kuid siiski metsa majandamiseks sobiva suurusega; maatükil on looduskaitsete piirangud. Lähiaastatel prognoositakse Läänemaa metskonna pindala suurenemist 10 000 hektari võrra.

Põllu- ja rohumaa inventuuri tulemustest lähtuvalt pakutakse põllumajanduslikuks kasutuseks rendile 17 hektarit põllu- ja rohumaid. Pakutavate rendilepingute pikkuseks on 10 aastat.

Samuti on kavas metsastada põllu- ja rohumaid, mis piirnevad riigimetsaga ja kus metsa kasvatamine on otstarbekas. Läänemaa metskonnas on lähiaastatel plaanis metsastada 25 hektarit põllu- ja rohumaid.

Poollooduslike koosluste hooldamiseks renditakse maad Keskkonnaameti poolt esitatavates aastamahtudes. Rendilepingute pikkuseks on 10 aastat.

Riigimetsa kasutamine riigikaitse eesmärgideks, väljaspool Kaitseväge harjutusväljasid, toimub metskonna ja Kaitseväge vaheliste lepingute alusel.

Terviseradade, õpperadade, loodusradade jms rajamiseks riigimetsa ootab RMK põhjendatud taotlusi, milles viidatakse tegevuse kestlikkusele. Riigivaraseadusest ja metsaseadusest tulenevalt saab rendile anda põhitegevuseks (metsakasvatuseks) hetkel mittevajalikku maad, saades selle eest tasu (rent ja maamaks).

Riigimaale esitatavaid tehnoarajatiste (mastid, liinid, trassid) püstitamise taotlusi menetletakse kooskõlas RMK metsakasvatuse eesmärgidega. Tehnovõrkusid, mis rajatakse avalikest huvidest lähtuvalt, talutakse riigimaal tasuta.

Riigimaal toimuvad ühekordsed üritused kooskõlastatakse lepingutega, milles fikseeritakse poolte õigused, kohustused ja tähtsused. Juhul, kui üritus korraldatakse äärmiselt eesmärkidel ja sellega piiratakse igapäevast riigimetsa kasutamist, küsitakse ürituse läbiviimise eest tasu.

3.2. Metsakasvatus

Metsauuendust vajavate ja uuenevate alade üle peetakse arvestust metsauuendusfondis.

Läänemaa metskonna metsauuendusfondis oli seisuga 31.12.2011 uuendusalasid 756 hektarit, mis on esitatud tabelis 12. Neist 509 hektarit on uuenevaid raiesmikke ja 247 hektarit uuendamisele kavandatud raiesmikke, kus hetkel on tööd veel teostamata.

Tabel 12. Metsauuendusfondi jagunemine (ha)

Metsauuendusfondi jagunemine	Peapuuliik						Kokku
	Mänd	Kask	Kuusk	Sanglepp	Haab	Tamm	
Uuenevad raiesmikumid	186	143	169	2	7	2	509
Uuendamisele kavandatud raiesmikumid	99	112	35	1			247
Kokku	285	255	204	3	7	2	756

foto: KAUPU KIKKAS



VESKIJÄRVE 2008. AASTA PÖLENGUALA.

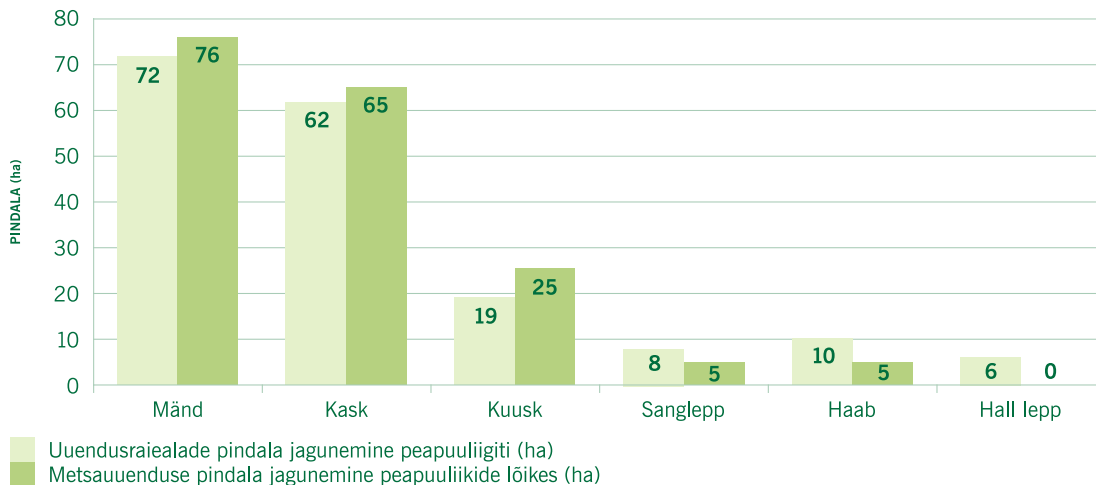
Läänemaa metstkonna uuendusraie keskmine maht on 150 hektarit aastas. Lähtuvalt kasvu-tingimustest kavandatakse raiesmikele uuendatav peapuuliik, jälgides raialade kasvukohatüüpidesse jagunemist peapuuliigiti. Tabelis 13 on välja toodud aastas keskmiselt raiutavate alade peapuuliigiline jaotus ja kasvukohtades tehtavad peapuuliigilised valikud metsa uuendamisel.

Tabel 13. Uuendusraialade jagunemine ja peapuuliigi valik metsauuendamiseks kasvukohatüüpide lõikes (%)

Kasvukohatüüp	Uuendusraialade jagunemine peapuuliikide ja kasvukohatüüpide lõikes						Metsauuendusosalade jagunemine peapuuliikide ja kasvukohatüüpide lõikes				
	mänd	kask	kuusk	sang-lepp	haab	hall lepp	mänd	kask	kuusk	sang-lepp	haab
mustika	68	16	14		2		90		10		
angervaksa	4	47	12	7	24	6		60	20	10	10
tarna-angervaksa	11	42	20	16	8	3	10	70		10	10
madalsoo	8	88		4				100			
sinilille	56	33	6			5	20	10	70		
karusambla-mustika	73	3	24				90		10		
kõdusoo	25	55	11	9			40	30	30		
pohla	100						100				
siirdesoo	79	21					80	20			
tarna	30	57	4	8	1		10	90			
jänese kapsa-mustika	48	32	10		10		40	20	40		
mustika-kõdusoo	37	49	14				40	30	30		
naadi		31	8		18	43		50	30		20
sinika	100						100				
karusambla	63	30			7		90	10			
jänese kapsa-kõdusoo	15	5	74	6			40	30	30		
kanarbiku	100						100				
jänese kapsa-pohla	82	7				11	90		10		
osja		100						100			
liivane puistang						100	100				
raba	100						100				
lodu		28	48	24				50		50	
sambliku	100						100				
jänese kapsa			100				30	20	50		
sõnajala		16		84				70		20	10
kastikuloo	100						80		20		
KOKKU aasta keskmine	41	35	11	4	6	3	43	37	14	3	3

Perspektiivse võrdluse raiutavate peapuuliikide ja uuendatavate peapuuliikide osas annab joonis 22. Raiesmike uuendamise tulemusel võrreldes raiutavaga säilitatakse männikute osakaal ja suurendatakse kuusikute osakaalu. Kaasikuid eelistatakse selleks sobivates kasvukohtades ja haaba säilitatakse kohtades, kus seda on võimalik ulukikahjustusi vältides teha.

Joonis 22. Raiutavate peapuuliikide ja uuendatavate peapuuliikide võrdlus (ha)



Lähtuvalt kasvukohatüüpidest, metsauuendamiseks peapuuliigi ja uuendusviisi valikust on prognoositavad järgmised keskmised aastamahud: metsaistutus 80 hektarit, metsakülv 20 hektarit ning looduslikule uuenemisele jätmine 50 hektarit. Metsauuenduse peapuuliigi taimede kasvatimise parandamiseks tehtava metsauuenduse keskmiseks hooldamise mahuks on hinnanguliselt 240 hektarit aastas. Esimesel või teisel aastal hukkunud taimede asemele istutatakse järgmisel aastal täiendavalt peapuuliigi taimi, et tagada piisav algtihedus noorendikuetappi jõudmisel. Täiendamisvajadus on keskmiselt 30 hektaril aastas.

Metsakultuuride rajamisel rakendatakse metsa majandamise eeskirjas kehtestatud minimaalsest nõudest kõrgemat algtihedust, et tagada kvaliteetsete ja kahjustustele vastupidavamate noorendike kasvatamine. Männi istutamise algtiheduseks on 3500 tk/ha ning kuuse ja kase istutamise algtiheduseks 2000 tk/ha. Läänemaa metskonnas on prognoositav keskmine taimede vajadus aastas järgmine: 171 000 männitaimet, 53 000 kuusetaimet ning 42 000 kasetaimet.

Läänemaa metskonna raiesmikud on seni uuenenud keskmiselt 4,9 aastaga: männiga 6,8 aastaga; kuusega 4 aastaga; kasega 5,4 aastaga ning haavaga 2 aastaga.

Uuendusala metsaks ümberarvestamisel taotletakse kvaliteetseid ja kahjustustele vastu-
pidavaid noorendikke. Noorendikud grupeeritakse kvaliteedi alusel järgmiselt:

- Hästi uuenenuks loetakse noorendikud siis, kui peapuuliigi taimede arv hektaril on männi-
noorendikel vähemalt 1750 tk/ha, kuusenoorendikel vähemalt 1300 tk/ha, kasenoorendikel
vähemalt 1950 tk/ha.
- Rahuldavalt uuenenuks loetakse noorendikud siis, kui peapuuliigi taimede arv vastab metsa
majandamise eeskirja minimaalse puuliigiga metsaks arvestamise nõudele. Mändi on vähemalt
1500 tk/ha, kuuske 1100 tk/ha, kaske 1500 tk/ha.
- Minimaalselt uuenenuks loetakse noorendikud siis, kui peapuuliigi taimede arv ei vasta
metsa majandamise eeskirja minimaalse puuliigina metsaks arvestamise nõudele, ning
ümberarvestamine toimub mitme puuliigi valemil alusel.

Läänemaa metskonna keskmine noorendike hooldamise vajadus on 180 hektarit aastas.
Maade lisandumisega võib noorendike hoolduse maht mõnevõrra suureneda. Maht on kalkuleeri-
tud lähtuvalt noorendiku arenguklassis olevate puistute mahust ja kasvukohatüüpidesse jagune-
misest. Kasvukohatüübi kasvutingimustest ja noorendiku peapuuliigist lähtuvalt on määratud
hooldamiste korduste arv noorendiku arenguklassi vältel.

Järgides RMK valgustusraiate kvaliteedinõudeid, tagatakse:

- Kasvukohale parima koosseisuga ning tüveomadustega puistute kasvatamine.
- Noorendike kiire kasvatamine latimetsaks, tootlikumad ning kahjustustele
vastupidavamad tulevikupuistud.
- Puistu optimaalne tihedus harvendusraieks ja puude omavaheline ühtlane
vahekaugus, mis võimaldab harvendusraiel kasutada masinraie tehnoloogiat.

Viimase noorendikehoolduse järgselt peetakse sobivaks järgmise tihedusega noorendikke:
männikud 3000 tk/ha; kuusikud 2000 tk/ha; kaasikud 2000 tk/ha; haavikud 1500 tk/ha;
sanglepikud 2500 tk/ha.

Keskealiste puistute kasvutingimuste parandamiseks teostatakse harvendusraiet.

Harvendusraiet on vaja teha viljakates ja keskmise viljakusega üldjuhul 30–80-aastastes männi-
kutes, 30–60-aastastes kuusikutes, 25–45-aastastes haavikutes ja 25–55-aastastes teiste leht-
puude puistutes, mille täius on 80 või suurem. Harvendusraieid kavandatakse kolmeaastaste
perioodide kaupa, lisades igal aastal juurde ühe aasta mahu. Kiirelt kavandatakse raiel kõrge
täiusega ($T \geq 100$) puistud, kuna puistu kõrge tihedus vähendab puude elusvõra pikkust ning
halvendab puude kasvutingimusi. Keskmiseks harvendusraiate vajaduseks hinnatakse hetkel
230 hektarit aastas. Tabel 14 kirjeldab harvendusraiate potentsiaalset aastamahtu olemas-
olevate metsainventeerimisandmete põhjal. Seoses maade lisandumisega prognoositakse
harvendusraiate vajaduse mõningast suurenemist.

Tabel 14. Harvendusraiate potentsiaalne aastamaht (seisuga 31.03.2012)

Peapuuliik	Aastane raiemaht	
	Pindala (ha)	Tagavara (tm)
Mänd	117	7 395
Kuusk	15	693
Kask	90	3 721
Haab	2	94
Sanglepp	6	349
Kokku	230	12 252

Sanitaarraiate teostamise eesmärgiks on eemaldada metsast nakkusallikaks olevad või kahjurite paljunemist soodustavad puud, samuti tuleb raiuda puidu kasutamisel ohuallikaks mitteolevad surevad või surnud puud, juhul kui see ei ohusta bioloogilist mitmekesisust. Üldjuhul kavandatakse ja teostatakse sanitaarraiet siis, kui väljaraie vajadus on suurem kui 10 tm/ha. Läänemaa metskonna hinnanguline sanitaarraiate vajadus on 1000 tihumeetrit aastas.

Raiete teostamisel kevad-suvisel perioodil (15.04–15.06) rakendatakse sellist tööde teostamise strateegiat, mille puhul oleks tagatud linnustiku ning loomastiku kaitse tundlikul pesitsus- ja poegimisperioodil, metsamuldade vee- ja toiterežiimi kaitse ning minimeeritud seenhaiguste levikuoht.

Metsakaitseliste tööde teostamise eesmärgiks on metsa tervisliku seisundi halvenemise vältimine ennetavate abinõude rakendamise kaudu. Metsakaitseline tegevus seisneb ka selliste metsakasvatustlike võtete rakendamises, mis tagavad metsade hea seisundi ja keskkonna saastatuse vähenemise.

Männikärsaka tõrjet mürkemikaalidega kasutatakse metsas üksnes alternatiivsete võimaluste puudumisel ja olulise kahjustuse korral. Männikärsaka kahjustusohu vähendamiseks töödeldakse taimed taimlas kemikaaliga.

Keskkonnaministri määрусega „Nõuded tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise ning tuletõkestusriba ja -vööndi kohta” on fikseeritud järgmine põhimõte: metsa tuleohtlikkust hindab omanik ja määrab selle põhjal tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise vajalikkuse. Läänemaa metskonna tuleohtlikud alad, tuletõkestusribade ja -vööndite rajamine ning hooldamine on määratletud metsaülevaate käskkirjaga. Läänemaa metskonnas teostatakse aastas 72 kilomeetrit tuletõkestusribade hooldamist, mis asuvad kõik Piirsalu metsandikus. Lähiaastatel on plaanis tuletõkestusribade pikkust suurendada 15 km võrra.

Läänemaa metskonna territooriumil peetakse vajalikuks 46 tuletõrje veevõtukoha olemasolu. Kõik veevõtukohad on metsas tähistatud siltidega, millel on määratletud veevõtukoha hinnangu-line mahutavus. Järgnevatel aastatel hooldatakse veevõtukohtasid süstemaatiliselt.

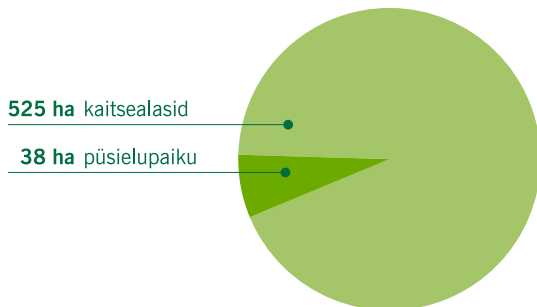
Metsatulekahjude korral toimub koostöö Päästeametiga hädaolukordade lahendamise plaani alusel. Iga omavalitsuse territooriumil on määratud üks metskonna töötaja, kelle telefon on tuleohtlikul ajal ööpäevaringselt sisse lülitatud. RMK tagab päästeasutusele riigimetsas metsa-kustutustööde juhtimiseks vajalike metsamajanduskava planšettide, puistuplaanide ning kaartide olemasolu paberkandjal või elektrooniliselt; täpsustab päästeasutusele võimalusel metsatule-kahju asukoha, edastab kogutud andmed päästeasutusele ning määrab riigimetsas hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuuri esindaja; edastab igal aastal informatsiooni veevõtukohtade ja kontaktisikute kohta; nõustab ja abistab päästeasutust metsakustutustööde teostamisel riigimetsas muul viisil.

3.3. Looduskaitse

Keskkonnaregistri andmetel kavandatakse Läänemaa metskonna maadele uusi kaitse- ja hoiu-alasid ning püsielupaiku kogupindalal 563 hektarit. Kavandatavatest kaitsealadest suure osa moodustavad sooelupaigad, mille pindalast annab ülevaate joonis 23.

Lisaks moodustab metskonna maadest 654 hektarit nn vari-Natura ala, kus puudub seadusest tulenev majandamispiirang. Nendel aladel on vaja täpsustada, kas kaitseväärtused on ka tegelikult olemas. Sõltuvalt inventuuri tulemustest, võidakse ka nendel aladel uusi kaitsealasid moodustada. RMK on võtnud vabatahtliku kohustuse hoiduda nendel aladel majandustegevusest.

Joonis 23. Kavandatavate kaitsealade pindala (ha)



Vääriselupaigad on majandatavas metsas asuvad ja kaitset väärivad alad. RMK hoiab ja kaitseb hea tahte põhimõttel ka kaitsealade piiranguvööndites asuvaid vääriselupaiku, mida ametlikult vääriselupaikadeks ei loeta. Lisanduvate maade metsakorraldusliku inventeerimise käigus hinnatakse loodusväärtuste olemasolu ja korraldatakse vajadusel vääriselupaikade kaitse alla võtmine. Samuti hinnatakse ja korrastatakse vääriselupaikade andmekogu iga-aastaste metsainventeerimiste käigus.

Lähiaastatel koostatakse Läänemaa metskonna maadele jäävatele kaitse- ja hoiualadele 26 uut kaitsekorralduskava, millest annab ülevaate tabel 15. Kaitsekorralduskavades kirjeldatakse kaitseväärtuste säilimiseks ja kaitse-eesmärgi saavutamiseks vajalike looduskaitsetööde mahtu.

Tabel 15. Kavandatud kaitsekorralduskavad

Ala tüüp	Ala nimetus
Rahvuspark	Matsalu
Looduskaitseala	Avaste, Leidisoo, Marimetsa, Nehatu, Puhtu-Laelatu, Silma
Maastikukaitsala	Lihula, Läänemaa Suursoo, Nõva, Tuhu, Valgejärve, Vormsi
Hoiuala	Haeska, Kangruaadu, Laiküla, Marimetsa-Õmma, Oademetsa, Porsiku, Pullapää panga, Rajametsa, Saare, Salajõe, Suursoo-Leidisoo, Tuhu, Väinamere

Kaitsekorralduskavad peavad andma sisendi RMK poolt tehtavate looduskaitsetööde nimekirja. Olemasolevate kaitsekorralduskavade põhjal on lähiaastatel plaanis teha töid järgmiselt: koosluste taastamist ja hooldamist 471 objektil; liikide elupaikade taastamist ja hooldust 7 objektil; maastikuhooldust 4 objektil. Lisaks on kavas taristu hooldus ja ehitustööd 30 objektil ja parkide ning üksikobjektide hooldus 9 objektil. 80% tööobjektidest asuvad Matsalu rahvusparkis, kuid kokku tehakse looduskaitsetöid 27 kaitstaval loodusobjektil. Kaitseplaneerimise kavades kirjeldatud üldised tegevused konkretiseeritakse RMK poolt, täpsustakse töö sisu ja maht ning tellitakse vajadusel täiendavad taastamiskavad ja ekspertiisid. Kaitsealade taristut (metsateed, truubid, sillad) rekonstrueeritakse mahus, mis on kooskõlas pärandkoosluste hooldamise vajadusega.

Metskonna maadel inventeeritud kaitsealadel asuvate poollooduslike koosluste kogupindala on 7885 hektarit. Jätkatakse koostööd rentnikega kaitsealadel asuvate poollooduslike koosluste soodsa seisundi saavutamiseks võimalikult suurel pindalal. Kestliku koostöö aluseks on RMK ja rentniku vahel sõlmitav pikaajaline maarendileping.

3.4. Metsaparandus

Läänemaa metskonna prognoositav metsakuivendussüsteemide uuendamise või rekonstrueerimise mahu vajadus on keskmiselt 400 hektarit aastas. Arvestades keskkonnakaitseliste piirangutega aladele jäävate kuivendussüsteemide olemiga, võimaldab selline tööde maht lõpetada rekonstrueerimis- ja uuendustööd 15–20 aastaga.

Rekonstrueeritud või uuendatud metsakuivendussüsteemide hooldust korraldatakse 5–7-aastase perioodi järel. Arvestades eeltoodud põhimõtet, on Läänemaa metskonna keskmine metsakuivendussüsteemide hooldusvajadus keskmiselt 350 hektarit aastas, mis võimaldab tulevikus rekonstrueerimise vajadusi vältida.

Metsakuivendussüsteemide majandamisel rakendatakse järgmist strateegiat:

- RMK ei raja üldjuhul uusi kuivendussüsteeme, vaid teostab olemasolevate hooldamist, uuendamist ja rekonstrueerimist.
- Kuivendussüsteemi projekteerimisele eelnevalt koostatakse keskkonnamõjude analüüs, mille tulemusi ja võimalikku keskkonnamõju leevendavad meetmed lülitatakse projekti koosseisu.
- Kuivendusobjekti rekonstrueerimisprojekti koostamisel vaadatakse üle ala tervikuna ning planeeritakse korrastamiseks vajalikud tegevused. Sealjuures arvestatakse metsa iseloomu, tuleohtlikkust, kaitstavaid loodusobjekte ja teisi kaitseväärtusi, kuivenduskraavide seisukorda ja olemist, metsamajanduse intensiivsust objekti alal ja selle naabruses, puidu kokkuveo-võimalusi ja metsasihtide seisukorda, metsateede seisukorda ja puidu väljaveovõimalusi.
- Seisundist lähtuva pingerea alusel rekonstrueeritakse esmajärjekorras kuivendussüsteemid, kus kraavide kuivendusvõime on oluliselt langenud ja viljakatel soomuldadel paiknevad kuivendussüsteemid, kus kasvavad okaspuu enamusega puistud.
- Metsakuivendussüsteemide rekonstrueerimis- või uuendustööde aluseks on objektide nimekiri viie aasta mahu, mida igal aastal aastamahu lisamisega täiendatakse.
- Kuivendussüsteemi rekonstrueerimisel taastatakse kuivendusobjektile olemasolev kraavivõrk esialgsel kujul. Juhul kui varasema süsteemi ehitamisel oli tehtud vigu, mille tõttu jääb vesi kraavidesse seisma ja tekitab mingil metsaosas liigvett või üleujutusi, muudetakse olemasolevate kraavide parameetreid või plaanilahendust.
- Objekti piires taastatakse reeglina kõik olemasolevad kraavid. Taastamata võidakse jätta kvartalisisesed kraavid, mis on süsteemi toimimise tagamiseks asendatavad kvartali sihtidel paiknevate või sinna rajatavate kraavidega.
- Kvartalisisesed kraave ei taastata, kui need ei ole süsteemis eesvooluks, ei oma tähtsust kuivendajana ega puidu kokkuveo seisukohast, või kui kraavid läbivad sõnajala ja lodu kasvukohatüüpe.
- Metsakuivendusobjekti rekonstrueerimisel projekteeritakse vajadusel uusi kraave metsakvartalite sihtidele, parandamaks metsa majandamise tingimusi ning vähendades koormust metsakvartali-sisestele või teistele metsakvartalite sihtidele.

- Uute kraavide projekteerimisel metsakvartali sihtidele ja metsakvartali-siseste kraavide pikendamisel on tingimuseks, et rajatavad või pikendatavad kraavid ei mõjuta seni olemasolevast kraavivõrgust mõjutamata märgade metsade algselt säilinud looduslikku veerežiimi. Uute kraavide keskkonnamõjude analüüsiks kaasatakse eksperte. Keskkonnamõjude analüüsi käigus kaalutakse alternatiive.
- Metsakvartalite siseselt üldjuhul uusi kraave ei projekteerita. Metsakvartalite siseselt võib tekkida juba olemasolevate kraavide pikendamise vajadus juhul, kui sellega on võimalik parandada varasema projekti olulisi vigu, tagada metsakuivendussüsteemi parem toimimine, oluliselt parandada metsa majandamise tingimusi ning vältida metsamullastiku kahjustusi puidu kokkuveol.

Optimaalseks teedevõrgu tiheduseks loetakse 1,20–1,50 km/100 hektari metsamaa kohta ja maksimaalne kokkuveokaugus ei ületa üldjuhul 800 meetrit. Arvestades sellega, et suur osa Läänemaa metskonna hallatavast metsamaast on kaetud erinevate keskkonnakaitselistest piirangutega, on praegune teedevõrk optimaalsele lähedane. Läänemaa metskonna prognoositav metsateede uuendamise ja rekonstrueerimise maht on keskmiselt 12 kilomeetrit aastas. Metsateede hooldustöid teostatakse perioodiliselt, vastavalt kehtestatud metsateede seisundinõuetele.

Metsateede majandamisel rakendatakse järgmist strateegiat:

- Metsatee on riigi omandisse jäetud maal paiknev riigimetsa majandamiseks kasutatav tee. Metsateed võib kasutada igaüks, juhul kui riigimetsa majandamist korraldav isik või riigiasutus ei ole metsateed või selle osa sulgenud või seal liiklust piiranud.
- Metsateid kasutatakse üldjuhul metsamajanduslike tööde teostamiseks, ligipääsu tagamiseks metsatulekahjude puhul, maaparandussüsteemide hoiu tagamiseks, looduskaitsealade teenindamiseks ja puhkemajanduse korraldamiseks.
- Metsateed registreeritakse riiklikus teeregistris ja tähistatakse nime või tähisega. Järgnevate aastate jooksul tähistatakse metsateed nimeviitadega.
- Vajadusel sõlmitakse omavalitsustega kokkuleppeid metsatee avalikku kasutusse andmiseks ja sellega kaasnevate hoolduskohustuste üleandmiseks.
- Sõlmitakse kokkulepped erateede omanikega nende kuuluvate teeosade kasutamiseks ja võetakse sellega kohustus teehoiu korraldamiseks.
- Metsateed on jaotatud järkudesse, lähtuvalt metsamaterjali väljaveokoormusest. Väljaveokoormusi hinnatakse perioodiliselt ning sellest tulenevalt täpsustatakse ja muudetakse metsateede järkusi.
- Metsatee seisundinõuetele vastavuse tagamine on kohustuslik. Metsateede süsteemse hooldamisega tagatakse igale teele vastava järgu seisunditase.

- Juhul kui tee on amortiseerunud ja seisundinõuded ei ole hooldamisega saavutatavad, teostatakse rekonstrueerimis- või uuendamistööd.
- Metsateel, millel ei ole tagatud nõutav seisunditase ning kus seetõttu on ohutu liiklemine raskendatud, samuti teelõigul, kus liiklemine on metsamajanduslike tööde tõttu ohtlik, tähistatakse see teelõik vastavate liikluskorraldusvahenditega. Juhul kui tähistamisega ei ole võimalik luua tingimusi ohutuks liiklemiseks, metsatee suletakse.

3.5. Puhkevõimalused

Uued arendused on kavandatud Nõva puhkeala, Matsalu rahvusparki ja Vormsi maastikukaitseala külastuskorralduskavadega aastateks 2012–2016. Loodusalade territoriaalne laienemine Läänemaa metskonna territooriumil toimub kvartalitel VP123 ja VP124 (Nõva vald) kuhu rajatakse loodusõppe- ja loodusrajad, varutsooni on kavandatud Dirhami lähedal (Noarootsi vald) kvartal VP017, mis võimaldaks teha sinna vajadusel parkla. Rohkem territoriaalseid muutusi kavandatud ei ole, loodusalade kasutusvajadusest tulenevalt on võimalikud muudatused objektide arvus ja iseloomus.

Loodusala rekreatiivsete väärtuste säilitamiseks arvestatakse metsamajanduslike tööde kavandamisel ja teostamisel vastava metsakasutusviisi vajadustega. Raiete planeerimisel kooskõlastatakse teenindus- ja huvitsoonis kavandatavad raied loodushoiuosakonnaga. Eriti hoolikalt peab kavandama telkimis-, lõkke- ja parkimisplatside äärseid ja teede ning matkaradade äärsete metsade majandamisega seonduvaid töid.

Võimalusel soovitatakse puhkeala teenindus- ja huvitsoonide majandamisel eelistada turbe- ja valikraieid, mis tagavad puhkemetsade säilimise püsimeetsana. Rannaalade metsi on majandatud ligi sajandi vältel reeglina turbe- ja valikraiesüsteemiga. Puhkeala varutsoonis olevad raied ei kuulu loodushoiuosakonnaga kooskõlastamisele, kuid ka varutsooni metsi tuleks käsitleda kui potentsiaalseid puhkemetsi.

Läänemaa metskonna metsaülevaate käskkirjaga määratletakse kvartalite ja eraldiste loetelu, kus ala prioriteediks on rekreatiivne kasutus. Rekreatiivse kasutusega metsadena määratletakse ja majandatakse piirangutega majandatavate metsade põhimõttel: traditsioonilise ja intensiivse kasutusega asulatelähedased metsaosad, RMK puhkealade teenindus- ja huvitsoonid.

Kõik puhkeala tsoonidesse kavandatud raied tehakse maastikku sobitades. Raietööde aeg valitakse nii, et võimalikult vähem häirida looduses viibijaid ja kahjustada rekreatsiooniks sobivat keskkonda.

Taotletakse maakasutuslepingute sõlmimist riigimaadel paiknevatele tervise- ja spordiradadele. Sõlmitavate lepingutega võetakse kohustus korraldada metsade majandamist kooskõlastatult radade haldajatega.

foto: KAUPO KIKKAS



PERAKÜLA RAND.

3.6. Jahindus

Riigimaa jahinduslikuks kasutamiseks andmisel lähtutakse põhimõttest, et jahipidamine on üks metsa kasutamise viise, mille korraldamisel peab olema tagatud metsaelustiku mitmekesisuse säilimine, metsa tootlikkuse kasv, uuenemisvõime ja elujõulisus.

Ollakse seisukohal, et seadusega peab olema tagatud sisuliselt töötav regulatsioon maaomaniku esindaja ning jahipiirkonna kasutaja vahelise suhte toimimiseks lepingulisel alusel: maaomanik ei soodusta oma tegevusega ulukikahjustuste tekkimist ja jahipiirkonna kasutaja hoiab ära ülemäärased ulukikahjustused.

Läänemaa metstkonna hallatavad riigimaad on antud jahiühenduste kasutusse 23 jahipiirkonnana. Riigimaa jahinduslikuks kasutamiseks andmisel sõlmitakse jahipiirkondade kasutajatega uued lepingud järgmiste põhimõtete alusel:

- Määratletakse täpselt jahimaa kasutamist kitsendavad alalised või ajutised territoriaalsed piirangud – looduskaitsealised, puhkealadega ja metsa majandamisega seonduvad piirangud.
- Järjepidevalt hinnatakse sõraliste kahjustusi metsauuendusladel ja noorendikes, teavitades jahipiirkondade kasutajaid ülemääraste kahjustuste tekkimisest.
- Jahipiirkondade kasutajaid teavitatakse koprakahjustuste ohust ja koprakahjustustest, kahjustuste likvideerimiseks püstitatakse tähtajad.
- Lepinguga reguleeritakse ulukihoolde tingimusi ja kooskõlastatakse rajatiste asukohad.
- Jahipiirkonna kasutajale pandud kohustuste süstemaatilise mittetäitmise korral algatatakse jahipiirkonna kasutaja väljavahetamine.

Läänemaa metstkonna hallataval maal on RMK kasutuses Nõva jahipiirkond, kokku 39 020 hektarit, millest 1/3 jääb ka RMK Harjumaa metstkonna maadele ja mille kasutusse andmisel rakendatakse järgmisi põhimõtteid:

- RMK kasutuses olevates jahipiirkondades pakutakse enampakkumiste alusel jahipidamisvõimalusi 3–5-aastaste perioodide kaupa.
- RMK kasutuses olevates jahipiirkondades jagatakse enampakkumiste tulused teiste maaomanikega, kes võimaldavad oma maal jahti pidada.
- Koprakahjustuste ennetamiseks ja likvideerimiseks kehtestatakse jahipidamisõiguse kasutajatele konkreetset kohustused.
- Jahipidamisõiguse kasutajatele kehtestatakse konkreetset kohustused väikekiskjate arvukuse reguleerimiseks.
- Omanikujärelevalve tõhusamaks teostamiseks rakendatakse uuenduslikke meetmeid.

Jahinduslikel teemadel on maaomaniku esindajaks metsaülem.

Maaomaniku ning jahipiirkonna kasutaja vahel sõlmitud lepingu tingimuste täitmise kontrollimiseks ning analüüsimiseks arendab RMK jahihaldust.

3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused

Läänemaa metstkonna uuendusraiete maht on kavandatud eraldi männikutele, kuusikutele, kaasikutele, haavikutele, sanglepikutele ja hall-lepikutele kolme majandamiskategooria lõikes:

- Majandatavad metsad.
- Majanduspiirangutega metsad väljaspool kaitstavaid loodusobjekte.
- Majanduspiirangutega metsad kaitstavatel loodusobjektidel – piiranguvööndid ja nendega võrdsustatud alad.

Uuendusraiete arvestuses ei osale 5a boniteedi puistud.

Uuendusraiete maht on kavandatud pindalaliselt. Tagavara on arvutatud vastava peapuuliigi küpsete puistute keskmiste hektaritagavarade kaudu. Uuendusraied pole jagatud lage- ja turberaieks. Teoreetilised langid on arvutatud vastavalt metsakorralduse juhendile viie meetodi järgi:

- Ühtlase kasutuse lank – ühtlane raie vastava puuliigi kogu raieringi jooksul.
- Küpsuslank – hetkel küpsete metsade ühtlane raie 10 eeloleva aasta jooksul juurdeküpsemist arvestamata.
- Esimene vanuslank – hetkel küpsete ja valmivate metsade ühtlane raie 20 eeloleva aasta jooksul.
- Teine vanuslank – hetkel küpsete, valmivate ja eelvalmivate metsade ühtlane raie 30 eeloleva aasta jooksul.
- Integraallank – mittelineaarne meetod, mis arvestab paindlikult ebaühtlase vanuselise jaotuse iseärasustega.

Valitud lank on määratud ekspertotsusena, mis arvestab konkreetse puuliigi vanuselist jaotust.

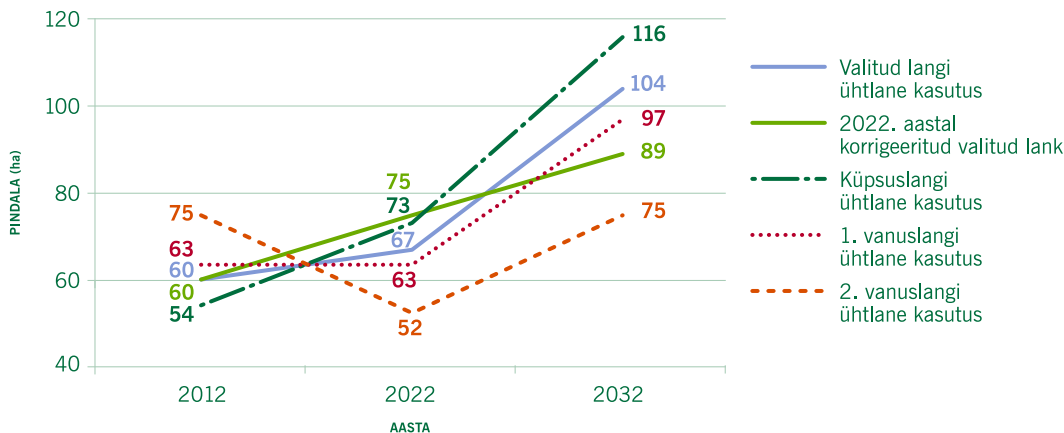
Tabel 16. Uuendusraie langiarvutus majandatavates metsades (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	53	54	63	75	73	60
Kuusk	21	18	19	24	26	18
Kask	53	46	60	56	64	56
Haab	5	13	7	5	10	10
Sanglepp	3	11	7	5	6	8
Hall lepp	2	5	3	2	4	4
Kokku	137	147	159	167	183	156

Läänemaa metaskonna metsade lank on nii männikutel, kuusikutel kui kaasikutel kasvav, st järgmise 10 aasta jooksul juurdeküpsevate metsade pindala on suurem kui hetkel küpsete metsade pindala. Seetõttu saab järgmise 10 aasta jooksul raiuda küpsuslanki, mida on võimalik sellele järgneva 10 aasta vältel veelgi suurendada. Seejuures jäävad raiemahud küllalt lähedale ka ühtlase kasutuse langile.

Joonistel 24, 25 ja 26 on näha, missugused oleksid küpsuslangi väärtused männikutes, kuusikutes ja kaasikutes 10 ja 20 aasta pärast juhul, kui joonisel toodud lanke raiutakse ühtlaselt 10 või 20 aastat järjest. Erandiks on 2022. aastal korrigeeritud lank, kus aasta 2022 numbriline väärtus tähistab uuesti valitud lanki aastal 2022.

Joonis 24. Männikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)



Joonis 25. Kuusikute langvalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

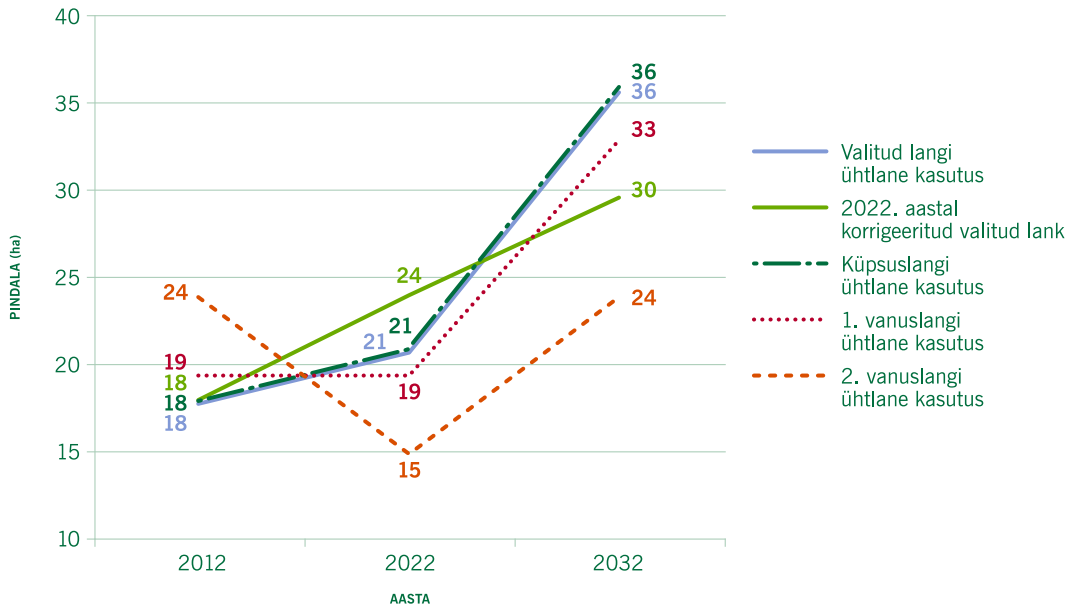
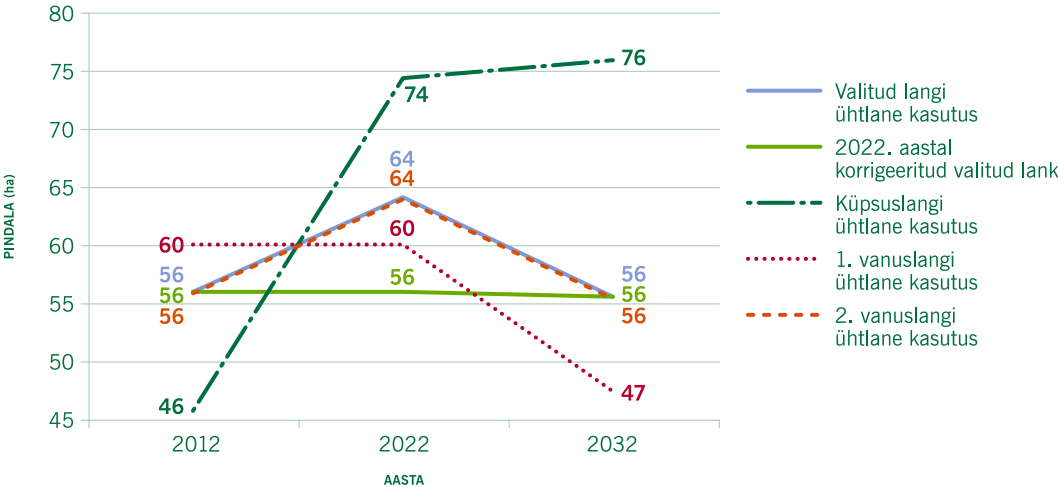


foto: KAUPU KIKKAS



SÄILIKPUUD LAGERAIELANGIL, RANNAKÜLA, PIIRSALE METSANDIK.

Joonis 26. Kaasikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)



Majanduspiirangutega metsade raievõimalused on märksa väiksemad kui majandatavates metsades, nagu nähtub tabelist 17.

Tabel 17. Uuendusraie langiarvutus majanduspiirangutega metsades väljaspool kaitstavaid loodusobjekte (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	4	8	6	5	6	5
Kuusk	2	2	2	2	2	2
Kask	5	6	4	5	6	4
Haab	1	2	1	1	2	1
Sanglepp		1	1	1	1	1
Hall lepp	1	1	1	1	1	1
Kokku	13	20	15	15	18	14

Kaitstavatel loodusobjektidel paiknevate majanduspiirangutega metsade teoreetiline raievõimalus on suur, kuid looduskaitseesadusest ja teistest õigusaktidest tulenevad piirangud ei võimalda puiduressurssi kasutada. Seetõttu on kavandatavaks raie mahuks võetud ligikaudu 1/10 lankide keskmisest, millest annab ülevaate tabel 18. Valdavalt saab neis metsades teha vaid kaitse-eeskirjades lubatud turberaieid.

Tabel 18. Uuendusraie langiarvutus majanduspiirangutega metsades kaitstavatel loodusobjektidel (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	21	34	33	36	31	4
Kuusk	3	5	3	2	3	
Kask	13	29	21	18	18	2
Haab	1	2	1	1	1	
Sanglepp	1	5	3	2	2	
Hall lepp		1				
Kokku	39	76	61	59	55	6

Tabelis 19 on toodud Läänemaa metskonnas aastateks 2012–2031 kavandatud uuendusraie pindalade ja tagavarade kokkuvõte.

Tabel 19. Kavandatud keskmine uuendusraiate maht aastas (ha)

Puuliik	Aastateks 2012–2021 keskmiselt aastas						Aastateks 2022–2031 keskmiselt aastas	
	Majandatavad metsad		Majanduspiirangutega metsad		Kokku			
	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)
Mänd	60	15 000	9	2 400	69	17 400	84	21 800
Kuusk	18	4 300	2	500	20	4 800	26	6 300
Kask	56	11 000	6	1 100	62	12 100	62	12 100
Haab	10	2 600	1	300	11	2 900	5	1 300
Sanglepp	8	1 700	1	200	9	1 900	6	1 300
Hall lepp	4	700	1	200	5	900	3	500
Kokku	156	35 300	20	4 700	176	40 000	186	43 300

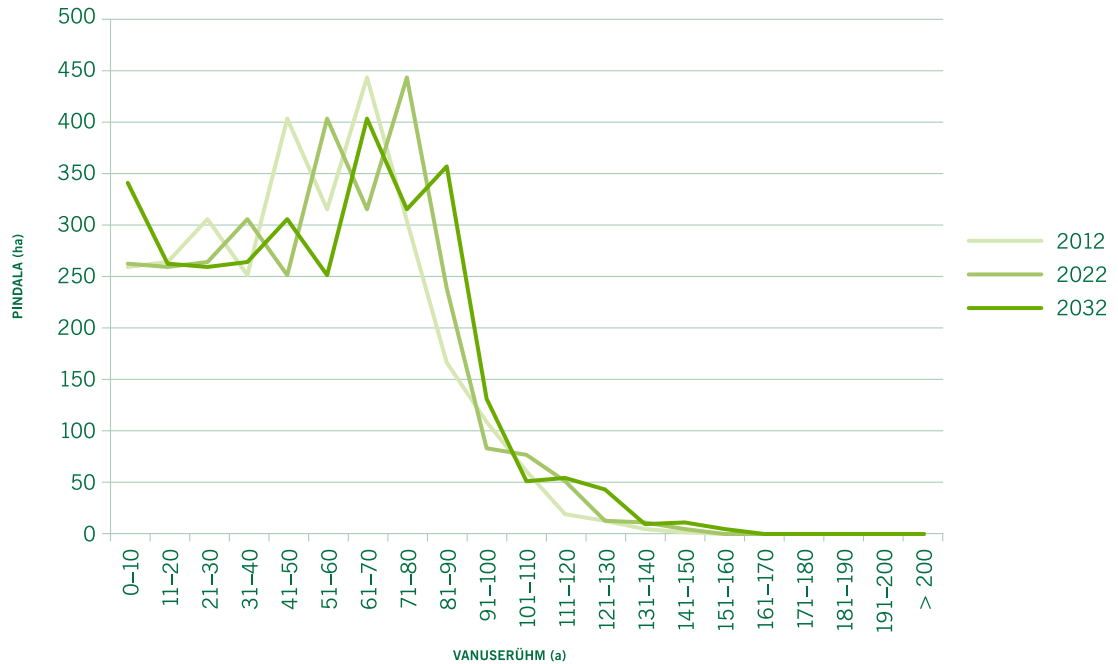
Joonistel 27, 28 ja 29 on toodud männikute, kuusikute ja kaasikute metsamaa vanuseline jaotus 10 ja 20 aasta pärast, arvestades metsade loomulikku vananemist ning kavandatud uuendusraiate mahtu. Arvutused on tehtud eeldusel, et majanduspiirangud ei muutu ja raiutud metsad uuendatakse või uuenevad kasvukohatüübile kõige sobivama puuliigiga.

Järgmise kahekümne aasta jooksul ühtlustuvad männikute ja kaasikute vanuselised jaotused. Männikutes väheneb 60–100-aastaste metsade domineerimine. Kasvab nii vanade männikute kui noorendike osakaal. Kaasikutes asendub kahe küüruga vanuseline jaotus ühe küüruga jaotusega. Kahekümne aasta pärast saavad valdavaks 40–70-aastased kaasikud, mis tagab stabiilse raiemahu. Kasvab vanade kaasikute osakaal rangelt kaitstavate metsade arvel. Samuti suureneb noorendike pindala. Kuusikute vanuseline jaotus jääb üldjoontes samaks.

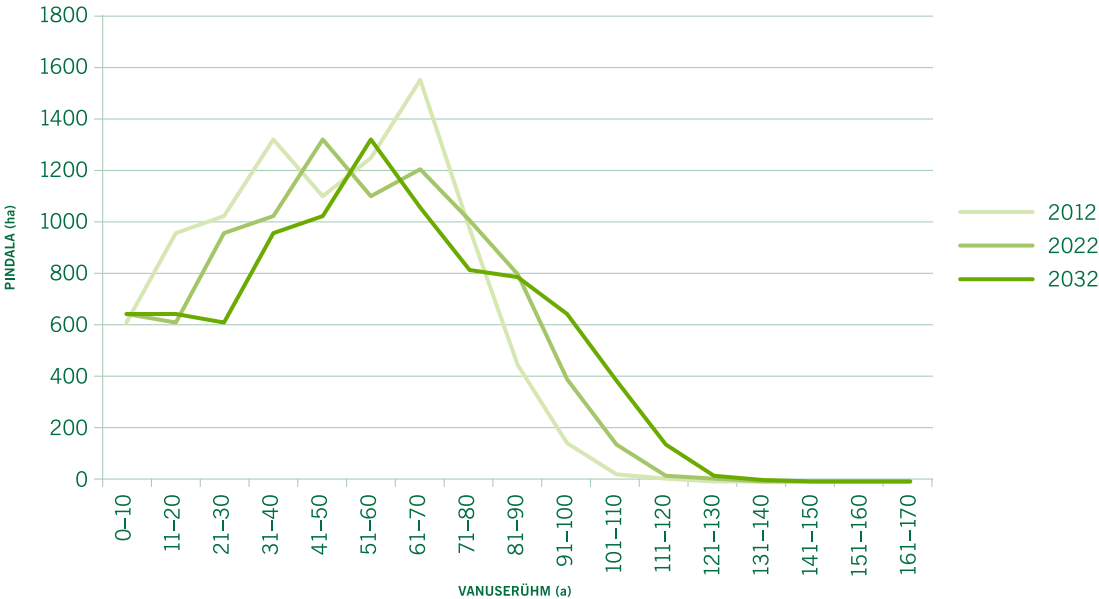
Joonis 27. Männikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)



Joonis 28. Kuusikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)



Joonis 29. Kaasikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)



3.8. Aastane puidukasutuse maht

Läänemaa metstkonna prognoositavast aastasest puidukasutuse mahust annab ülevaate tabel 20.

Tabel 20. Aastane keskmine puidukasutuse maht (tm)

Raieliik	Maht (tm)
Uuendusraie	34 000
Harvendusraie	9 000
Sanitaarraie	1 000
Trassiraie ja raadamine	2 000
Kokku	46 000

Sellest mahust on prognoositavalt 37% palki, 50% paberipuitu ja 13% küttepuitu. Kasvukohtadesse jaotumise alusel tehtud analüüsist lähtuvalt on võimalik kasutada 10% uuendusraiete, trassiraiete ja raadamistega kaasnevaid raidmeid, prognoosi kohaselt keskmiselt 700 tihumeetrit aastas.

foto: KAUPPO KIKKAS



PRAAKER KALLE MEIER LAOPLATSI TÄHISTAMAS, PIIRSALU METSANDIK.

3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele

Läänemaa metskonnas on metsamajanduslikuks kasutamiseks 13 688 hektarit majandatavat ning 5996 hektarit majanduspiirangutega metsa. Jätkuva ja ühtlase metsakasutuse korral, arvestades seniseid õigusaktidega seatud piiranguid, saaks igal aastal müüa uuendus- ja harvendusraietest 46 000 tihumeetrit metsamaterjale, prognoositava müügisummaga 1,6 miljonit eurot.

Eesti metsanduse arengukavas aastani 2020 toodud analüüsi kohaselt annab iga tihumeeter töödeldud puitu riigikassasse 8,9 eurot mitmesuguseid makse. Seega toob Läänemaa metskonna puidu müügimaht riigikassasse arvestuslikult 0,4 miljonit eurot aastas. Iga tihumeetri puidu töötlemisega luuakse 34,5 eurot lisandväärtust. Seega loob Läänemaa metskonna puidu müügi-maht lisandväärtust 1,6 miljonit eurot aastas.

Läänemaa metskonnas on 31.03.2012 seisuga looduskaitsealuste piirangute tõttu metsamajanduslikust kasutusest välja lülitatud 17,4% ehk 4160 hektarit rangelt kaitstavat metsa. RMK mõistab nende metsade ja kaitsemeetmete tähtsat rolli keskkonna ja mitmekesisuse kaitsmisel, kuid järgnevalt peetakse vajalikuks analüüsida nende kaitsemeetmete maksumust ja majanduslikku mõju.

Läänemaa metskonna rangelt kaitstavate metsade pikaajalise puidutoodangu analüüsist nähtub, et igal aastal jääb puidukasutusse tulemata üle 6000 tihumeetrit metsamaterjale ja ligi 0,2 miljonit eurot saamata jäävat metsamaterjalide müügitulu aastas. Seda arvestades jääb rangelt kaitstavast metsast kasutusse võtmata puidu arvelt riigikassasse maksude näol tulemata 55 000 eurot aastas ja metsatööstuses loomata lisandväärtust 210 000 euro eest aastas.

Arvestades Läänemaa metskonnas hetkel projekteeritavate kaitsealade mahuks 563 hektarit, saab range kaitse rakendamise korral järgmised keskmised näitajad: 1 hektari metsa range kaitse viib puidukasutusest välja 1,48 tihumeetrit aastas; 1 hektari range kaitse vähendab puidukasutuse tulu 52 eurot aastas; 563 hektari range kaitse viib puidukasutuses välja 836 tihumeetrit aastas; 563 hektari range kaitse vähendab puidukasutuse tulu 43 551 eurot aastas.

Majanduspiirangute ja range kaitse tõttu jääb omavalitsustel hetkel saamata maamaksu hinnanguliselt 30 000 eurot.

3.10. Metsamajanduslik tööhõive

Läänemaa metstkonna majandatavates ja majanduspiirangutega metsades metsamajandustööde aastaringseks teostamiseks kulub aastas keskmiselt 28 inimtööaastat. Inimtööaasta väljendab konkreetse töömahu alusel kalkuleeritud aastast tööjõuvajadust. Läänemaa metstkonna metsa-uuendustööde ja noorendike hooldustööde aastamahu teostamiseks on vaja 3 inimtööaastat. Metsaraie-, kokkuveo- ja puidu väljaveotööde aastamahu teostamiseks on vaja 15 inimtööaastat. Metsaparendustööde aastamahu teostamiseks vajatakse 10 inimtööaastat.

Rangelt kaitstava metsa mittemajandamine vähendab metsamajanduslikku tööhõivet hinnanguliselt 5 inimtööaasta ulatuses.

Eesti metsanduse arengukava aastani 2020 analüüside alusel tekitab 1 miljoni kuupmeetri puidu varumine, transport ja töötlemine vähemalt 2350 töökohta. Selle näitaja kohaselt tekitab Läänemaa metstkonnas varutav metsamaterjal vähemalt 101 töökohta. Rangelt kaitstavate metsade puidukasutuse piirang jätab metsandussektoris loomata 16 töökohta.

foto: KAUPOL KIKKAS



METSNIK REIN KAREL LANKI VASTU VÕTMAS, HÖBRINGI, PIIRSALEU METSANDIK.



RMK
Viljandi mnt 18b
11216 Tallinn, Eesti
Tel +372 676 7500
www.rm.k.ee

TEKST:
RMK

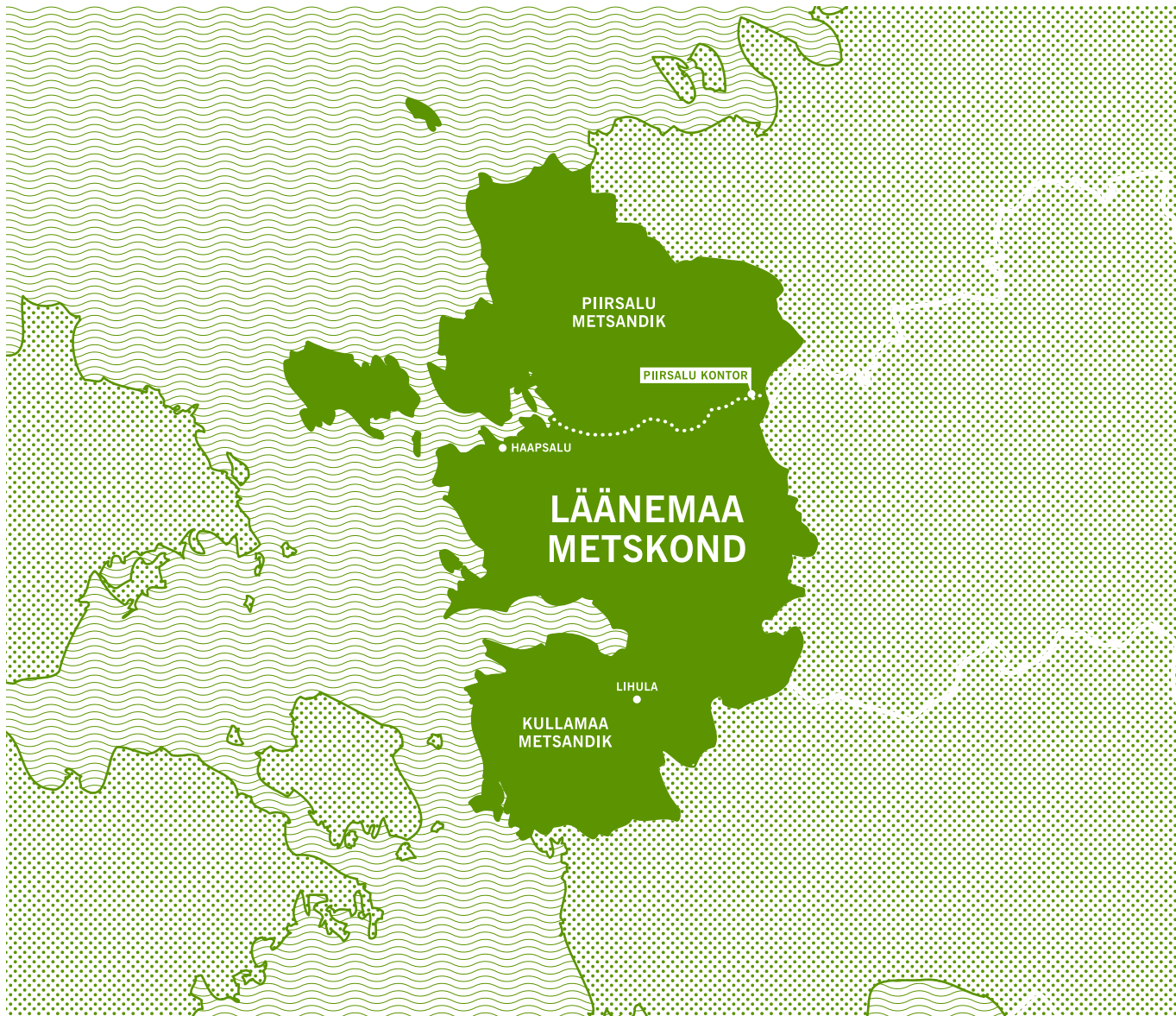
MAKETT, INFOGRAAFIKA:
© DF 2012
www.df.ee

FOTOD:
Lea Tammik (esikaas)
Kaupo Kikkas

ŠRIFT:
News Gothic BT,
© 1990–2003 Bitstream Inc.
ja © 2008 ParaType Inc.
Kõik õigused kaitstud.

PABER:
Keaykolour Recycled Chalk (kaaned),
Scandia 2000 Natural (sisu).

TRÜKK:
Printon Trükikoda



RMK Läänemaa metskond
Koidu 3, Risti alevik
90901 Lääne maakond
Tel 676 7903
laanemaa@rmk.ee

